

VINERI · 8 MAI 2009 · ANUL LIX NR. 19

FOAIA

ROMÂNESCĂ

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

(Ne)libertatea presei minorităților din Ungaria

„O carte poate fi mai importantă ca o armă cu lunetă”

Emanuil Gojdu, temeiul identității românilor din Budapesta

CALENDAR ORTODOX

11 mai, luni – Sf. Chiril și Metode, apostolii slavilor.
12 mai, marți – † Sf. Mc. Ioan Valahul; Sf. Epifanie, Arhiep. Ciprului; Sf. Gherman, Patr. Constantinopolului.
13 mai, miercuri – Sf. Mc. Glicheria; Cuv. Serghie Mărt. (Înnumărată ziua praznicului Cincizecimii).
14 mai, joi – Sf. Mc. Isidor; Sf. Sfințit Mc. Terapont.
15 mai, vineri – Cuv. Pahomie cel Mare; Cuv. Ahile, Ep. Larisei.
16 mai, sâmbătă – Cuv. Teodor cel Sfințit; Sf. Mc. Isachie, Simeon și Petru.
17 mai, duminică – Sf. Ap. Andronic; Sf. Iunia; Cuv. Nectarie și Teofan. Duminica a V-a după Paști (a Samarinenții).

AGENDĂ

11 mai
1904 – s-a născut pictorul spaniol Salvador Dali.
1950 – a avut loc la Paris premiera piesei „Cântăreața cheală”, de Eugen Ionescu.

12 mai
1870 – a murit, la Buda, Eftimie Murgu, conducător al revoluției române de la 1848 din Banat.

13 mai
1806 – a murit, la Buda, Samuil Micu, primul istoric român modern din Transilvania, exponent de seamă al Școlii Ardelene și propagator al ideilor latiniste în domeniul limbii, colaborator la Lexiconul de la Buda, traducător al Bibliei.

14 mai
1812 – s-a născut, în Jucul de Jos, sat situat aproape de Cluj, George Bariț, întemeietorul presei românești transilvănene și remarcabil istoriograf român.
1968 – s-a stins din viață Lucian Magdu, poet și regizor român din Ungaria.

15 mai
1838 – s-a născut pictorul Nicolae Grigorescu, membru de onoare al Academiei Române.

16 mai
1812 – s-a încheiat Pacea de la București, prin care Basarabia a intrat în componența Rusiei.

17 mai
1936 – a avut loc inaugurarea pentru public a Muzeului Satului și a întregului Parc Herăstrău din București.

Citatul
săptămânii

„La 16 ani îmi doream să cuceresc lumea, să fiu un star rock, sau o vedetă de cinema, sau un mare scriitor, sau un președinte al republicii, sau să mor de tânăr. Însă la 27 de ani, deja m-am resemnat: rockul e prea complicat, cinematografia prea închisă, marii scriitori prea morți, republica prea coruptă și, de acum, aș vrea să mor cât mai târziu cu putință.”

Frederic Beigbeder,
scriitor francez contemporan

Budapesta

Kállai: „În Ungaria nu mai sunt minorități?”

În comisiile parlamentare a început dezbaterile dării de seamă a activității din 2008 a ombudsmanului drepturilor minorităților. Kállai Ernő a fost audiat prima dată de Comisia Culturală și de Presă, după care în următoarele zile este audiat de alte șapte comisii. Conform planurilor, despre inițiativele și realizările ombudsmanului minorităților din 2008 se va discuta la ședința plenară a Parlamentului, ținută pe la mijlocul lunii mai.

În raportul său pe 2008, ombudsmanul Kállai acordă un spațiu însemnat în primul rând problemelor comunității rrom. Comisarul drepturilor minorităților accentuează că Ungaria își încalcă propria con-

stituție de mai bine de 15 ani, de când nu rezolvă prezentarea în Parlament a minorităților. Raportul se referă și la reînființarea celei de-a II-a Mese Rotunde a Minorităților, alcătuită din cei 13 președinți ai autoguvernărilor pe țară ale naționalităților. După ultima ședință din luna

aprilie a Mesei Rotunde, Kállai a arătat că din proiectul de lege referitor la recensământul din 2011 reiese că nu se planifică întrebări referitoare la naționalitatea respondenților. Ombudsmanul califică inacceptabil acest gest, deoarece în opinia sa asta ar însemna că în Ungaria nu mai sunt minorități. E.I.

Jula

Biserica și copiii

Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria organizează cea de-a doua ediție a programului religios-cultural, prezentat de copii din Ungaria și România, sub genericul „Biserica și copiii într-o Europă unită”. Manifestarea va avea loc în ziua de 14 mai, joi, la Catedrala Episcopală și la Centrul Cultural Românesc din Jula, cu începere de la

ora 8.45. La festivitate participă cu programe culturale elevi de la următoarele instituții: Școala generală și Grădinița românească din Chitighaz, Școala bilingvă din Micherechi, Școala cu clasele I-VIII „Oltea Doamna” din Oradea și Grupul „Vivere” din Oradea, câștigătorii Festivalului pentru copii de la Sanremo. A. Butar

Otlaca-Pustă

Sărbătoarea hramului

Biserica Ortodoxă din Otlaca-Pustă cu hramul „Înălțarea Domnului” va sărbători, pe 28 mai, Înălțarea la cer, ultimul eveniment din activitatea pă-mântească a Domnului nostru Iisus Hristos. Slujba arhierească va începe la

ora 9.30. După Sfânta Liturghie va avea loc o agapă frățască la Casa de cultură, urmată de un program cultural oferit de Ansamblul „Ceatăra” din Carei și de soliste de muzică populară Ana Hodiș Pop și Lavinia Goste. A.B.

Telefonul redacției: 661463-152

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foiaia românească aparține autorilor. Foiaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Serbarea de rămas bun a absolvenților Liceului „N. Bălcescu” din Jula
(Foto: Ana Cioca)

Jula

Bacalaureat
la română

Anul acesta, examenele de bacalaureat au început pe 4 mai, cu proba în scris la limba și literatura maghiară. În perioada examenelor de bacalaureat, între 4 mai–26 iunie, 137.469 de elevi vor da examen de maturitate. În ziua de 11 mai se va susține proba în scris la limba și literatura română la Liceul „N. Bălcescu” din Jula. Proba la oral din română se va ține, pentru clasa XII/A, în zilele de 15 și 16 iunie, iar pentru cei din clasa XII/B va fi pe 17 și 18 iunie. Anul trecut, 6 liceeni au luat parte cu succes la olimpiada din limba română. La finală, elevele Maria Ruja, Greta Ruja, Patricia Petrușan, Evelin Iuhăș, Iosif Vaida și Iulia Machhour au obținut punctajul necesar pentru a fi scutiți de bacalaureatul la română. În urma unei schimbări de lege, începând de anul acesta, olimpiada nu va mai oferi această scutire. A.C.

Problema „Foii” a fost discutată și de cei doi miniștri de externe

În ziua de 29 aprilie, Ministrul Afacerilor Externe al României, *Cristian Diaconescu*, a efectuat o scurtă vizită de lucru la Budapesta, la invitația omologului său maghiar, *Balázs Péter*. După cum a declarat ministrul ungar, la conferința de presă comună, cei doi miniștri s-au întâlnit la Luxemburg la ședința Consiliului Miniștrilor de Externe din 27 aprilie și s-au înțeles să se întâlnească din nou la Budapesta, într-o scurtă întrevvedere.

Ministrul ungar a informat reprezentanții mass-media că România și Ungaria sunt parteneri vechi, iar în discuțiile purtate au stabilit pietre de hotar pentru perioada premergătoare întâlnirii bilaterale la nivel înalt, care va avea loc în toamna acestui an. De asemenea, au discutat posibilitatea participării la proiecte comune, unul din acestea fiind inițiat în Bazinul Dunării, proiect de colaborare al țărilor dunărene, sub auspiciul Uniunii Europene.

Ministrul român și-a exprimat speranța în acest sens, că până la președinția UE a Ungariei, din 2011, să se poată pregăti proiecte comune.

Cristian Diaconescu a mai adăugat că România va putea beneficia de experiența Ungariei în ceea ce privește zona Schengen și metodele de îmbunătățire a controlului vamal. Amândouă părțile și-au exprimat disponibilitatea pentru promovarea proiectelor regionale răsăritene, în special cu Serbia și Ucraina. În concluzie s-a subliniat con-

vergența punctelor de vedere.

La întrebarea reprezentantului de la Realitatea TV, în legătură cu activitatea pe mai departe a comisiei mixte pe problemele minorităților, ministrul maghiar a informat că pe parcursul discuțiilor au hotărât că această comisie trebuie să funcționeze și trebuie să prindă o nouă consistență, iar pentru aceasta e nevoie să se facă un inventar al problemelor, a ceea ce s-a rezolvat până acum și a ceea ce urmează. Termenul acestui așa-zis inventar a fost stabilit până la întâlnirea la nivel înalt.

Emil Groza, corespondentul Radio România la Budapesta, a întrebat ministrul de externe ungar

dacă a fost abordată problema săptămânalului „Foaia românească”, a cărei apariție este periclitată din motive financiare, iar Balázs Péter a răspuns afirmativ, adăugând că va cerceta situația creată.

În comunicatul de presă, remis de MAE român în urma vizitei se arată că ministrul român Cristian Diaconescu „a insistat pentru menținerea finanțării acordate de statul ungar săptămânalului Foaia Românească și a sprijinului acordat Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria și necesitatea unui accent sporit pe educația în limba maternă pentru minoritatea românească din Ungaria”.

Gabriela Enea Elekes

Emanuil Gojdu, temeiul identității românilor din Budapesta

Comunitatea românilor ortodocși din Budapesta, din 1999 încoace, în fiecare an, la Duminica Sf. Apostol Toma, face pomenirea marelui mecena al românilor din Ungaria și Transilvania.

Astfel, în acest an, a fost aniversat de românii din Budapesta, la inițiativa Parohiei Ortodoxe Române

din Budapesta și cu sprijinul permanent al Autogovernării Românești din sectorul VII – Budapesta, în a doua duminică după Sf. Paști, dedicată de altfel pomenirii morților, pe lângă cei plecați din familiile lor, îl pomenesc și pe Emanuil Gojdu.

Pe parcursul anilor, această duminică a devenit un eveniment de seamă al anului pentru românii budapeșteni, iar slujba de pomenire întotdeauna a fost onorată de oaspeți distinși, veniți din România și Ungaria: reprezentanți ai celor două guverne, din partea Fundației Gojdu de la Sibiu, din partea Patriarhiei.

(Continuare în pag. a 5-a)

EDITORIAL

(Ne)libertatea presei minorităților din Ungaria

În Ungaria, aproape toate revistele minorităților sunt editate de autogovernarea pe țară a minorității respective. Printre puținele excepții se află, de exemplu, săptămânalul nemților, „Neue Zeitung”, care apare sub egida unei fundații și care are norocul că în fruntea autogovernării pe țară să aibă un fost jurnalist, care nu a uitat vremurile când președintele „uniunii democratice germane” îl bătea la cap de ce nu figurează poza lui pe fiecare copertă de ziar. În rest, aproape toate revistele sunt „subordonate” autogovernării pe țară. Nu este și cazul „Foii românești”, care tocmai din această „vină” primește an de an tot mai puțini bani. Destinația banilor care se iau de la „Foaie” este contul revistei „Cronica”. Publicația Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria este susținută de Budapesta din două motive: ca ea, pur și simplu, să existe, să fie o hârtie pe care se scriu litere românești, dar în același timp să nu deranjeze. În rest, e problema internă(!!!) a românilor dacă le place sau nu ce fel de presă au. Nu interesează pe nimeni.

La nemți sau la slovaci, unde foști jurnaliști au ajuns să fie președinții autogovernărilor pe țară, presa scrisă și mass-media electronică are totuși o anumită libertate, deoarece principalul principiu este în primul rând calitatea și informarea, și nu elogiarea conducerii autogovernării. La noi, la români (e adevărat că nu la cel mai înalt vârf, dar foarte aproape de acesta), se află în funcții importante tot niște foști „jurnaliști” (e adevărat, cam de pe vremea comunismului), care cu toate că au plecat de bună voie și nesiliți de nimeni din redacția săptămânalului românesc, în loc să-și amintească cu scârbă de anii totalitarismului, ei trăiesc și azi cu nostalgia acelor vremuri. Doar numele persoanelor elogiare s-au schimbat: acum se laudă pe sine, dându-și seama că nu-i laudă alții. Pe lângă cunoscutul proverb „Lauda de sine nu miroase a bine” ar mai trebui afișat în birourile ATRU și ale „Cronicii” și următorul: „Susțin libertatea nelimitată a presei, chiar dacă aș avea de suferit de pe urma ei”. Sunt vorbele lui Corneliu Coposu, lider al opoziției din România postcomunistă.

Despre presă se spune că este câinele de pază al democrației. În cazul presei minorităților din Ungaria, însă, acest lucru nici pe departe nu este valabil. Aceasta este subordonată în totalitate autogovernărilor pe țară, pe care toți membrii celor 13 minorități naționale și etnice trebuie să le accepte așa cum sunt: alese pe baza mult-înjuratei Legi a Minorităților, pe baza căreia oricine poate alege și reprezenta orice minoritate. Fără nici cel mai elementar control. Nici măcar nu trebuie să știi bulgărește, ca să-i poți reprezenta pe bulgari. Vitrina numită „autogovernări minoritare” arată bine înspre afară, înspre Europa. În spatele acestei vitrine sclipitoare și frumos decorată, nimeni nu vrea să vadă că, de fapt, în Ungaria nu sunt respectate drepturi elementare ale naționalităților, cum ar fi libertatea presei. Ce fel de presă este aceea, unde poți scrie numai ce nu-i deranjează pe „aleșii poporului”? Unde poți publica numai ce, cât și cum vor ei? Iar dacă nu respecti aceste reguli, ți-ai tăiat singur craca, pentru că rămâi fără finanțare.

Când un jurnalist minoritar începe totuși să gândească și să pună întrebări, i se aruncă în față următoarea întrebare: tu chiar crezi că pentru cineva contează presa minoritară din Ungaria? Înainte să acceptăm un răspuns categoric negativ, să ne gândim că și asta contribuie la strălucirea vitrinei amintite. Cum altfel s-ar putea explica faptul că în raportul anual al Freedom House, care cercetează starea de libertate a presei, din cele 195 de țări cercetate, Ungaria se situează pe locul 35(???), alături de Marea Britanie și Japonia. Suntem convinși că presa naționalităților a adus multe puncte în plus... Puncte false.

Eva Iova

Pe scurt...

**„DUMINICA FLORILOR”
LA JULA**

Duminică, 10 mai, de la ora 8.00, centrul orașului Jula va fi îmbrăcat în flori colorate și arbuști. Târgul de flori intitulat „Duminica florilor” așteaptă iubitorii acestora să-și cumpere plante de la cele 55 de firme și particulari care vor expune la târg. Programul zilei cuprinde și expoziții de ceramică, programe culturale, concerte.

**ROMÂNI ȘI MAGHIARI,
LA BIENALA DE LA PRAGA**

O serie de artiști români și maghiari vor prezenta expoziția „Staging the Grey”, care reflectă istorii personale și comune din comunism, realizată la Galeria Plan B din Cluj-Napoca, la Bienala de Artă Contemporană de la Praga în perioada 14 mai–26 iulie.

SUPERMARATON 2009

Evenimentul, devenit un brand al orașelor înfrățite Bichișciaba-Arad, va avea loc în zilele de 23–24 mai, și se va bucura de o numeroasă participare internațională. Startul va avea loc pe 23 mai, înaintea primăriei din Bichișciaba, la ora 9.00 (ora Ungariei), traseul cuprinzând 103,8 km. A doua zi startul se dă la Arad, în fața primăriei, la ora 9.00 (ora României), traseul fiind de 93,1 km, până înapoi la Bichișciaba, unde vor fi decernate premiile.

**MUZEUL ANTIPA POATE FI
VIZITAT VIRTUAL**

Muzeul Național de Istorie Naturală „Grigore Antipa”, inaccesibil publicului din cauza lucrărilor de reorganizare și modernizare începute în ianuarie, poate fi vizitat virtual, pe site-ul www.antipa.ro.

**BILETE ONLINE LA TEATRUL
CETĂȚII DIN JULA**

Începând din acest an, iubitorii artei teatrale își vor putea procura biletele pentru spectacolele Teatrului Cetății din Jula și online, la adresele www.gyulaivarszinhas.hu sau www.shakespearefestival.hu. De altfel, Festivalul Shakespeare din Jula, care se va desfășura în perioada 29 iunie–12 iulie, va cuprinde mai multe curiozități, printre care spectacolul unui teatru polonez și participarea teatrului Metropolitan din Londra.

Autogovernarea Românească din Jula este cea mai activă

La evaluarea autogovernărilor făcută pe baza activităților din anul 2008, și anul acesta, dintre toate autogovernările românești, cel mai mare punctaj l-a obținut Autogovernarea Românească din Jula, primind finanțarea suplimentară de 415.005 forinți. Julianii au demonstrat și de data aceasta că autogovernarea lor este una dintre cele mai active autogovernări minoritare și cea mai activă dintre cele românești. Dr. Ioan Ciotea este deja de mai bine de 10 ani președintele Autogovernării Românești din orașul Jula.

– Vreau să accentuez de la bun început că autogovernarea noastră funcționează în mod voluntar, deci membrii acesteia nu primesc

nici un fel de onorariu. Toate activitățile noastre se leagă de comunitate, de instituțiile noastre, care

sunt destul de multe aici în Jula, lucru pentru care muncim foarte mult. Ducem o luptă permanentă pentru a ne apăra instituțiile. Se știe foarte bine cât am luptat de exemplu pentru școală, pentru grădiniță, și cât ajutor dăm pentru corul „Pro Musica”, asociația turistică, teatrul școlar, clubul pensionarilor români, etc. Acest sprijin l-am acordat și înainte, nu numai acum de când suntem testați. Evaluarea poate fi și un lucru bun, pentru că așa se demonstrează că suntem activi. Și anul trecut, tot noi am fost pe primul loc, chiar dacă nu știam dinainte că ni se va evalua activitatea. Acest lucru confirmă că autogovernarea din Jula și-a făcut treaba în mod serios. A.B.

Autogovernarea Județeană oferă sprijin

La începutul anului 2007 s-a înființat pentru prima dată Autogovernarea Românească a Județului Bichiș, care a fost aleasă de către reprezentanții celor 13 autogovernări românești locale. Președintele acesteia este Gheorghe Gros, care susține că cel mai important lucru în activitatea acestei autogovernări este întreținerea unor relații directe nu doar cu autogovernările locale românești, ci și cu asociațiile, organizațiile, cluburile românești din județ.

În primul rând, pentru ajutarea acestora din urmă se lansează

acum o nouă posibilitate de concurs.

– Anul trecut am reușit să dăm 3–4 sute de mii de forinți pentru programele diferitelor organizații, asociații, și am văzut că pentru unii acest sprijin bănesc, oricât de mic ar fi fost, a venit foarte bine, ne-a mărturisit Gheorghe Gros. Dorim ca și în acest an, la fel ca anul trecut, să contribuim la organizarea unor programe românești. Astfel, până la sfârșitul acestei luni se pot înainta cereri către Autogovernarea Românească Județeană, pentru a solicita ajutor financiar în

organizarea unor manifestări românești. Suma maximă care poate fi cerută este 50.000 forinți. Bineînțeles, vom acorda o atenție mai mare acelor inițiative în care sunt parteneri de organizare mai multe asociații românești, pentru că ne-am bucura ca românii să colaboreze nu numai la nivel local, ci și teritorial.

Dosarele se cer a fi trimise pe adresa Autogovernării Românești Județene, 5600, Bichișciaba, Derkovits sor 2, pe numele președintelui Gheorghe Gros.

E.I.

Și turiștii români trebuie să respecte regulile de parcare

Problemele administrative ale parcarilor din orașul Jula aparțin de secția de administrare a Primăriei orașului, cu sediul pe str. Munkácsy nr. 7–9, vis-a-vis de Consulatul General al României la Jula. În cadrul orașului sunt mai multe posibilități de cumpărare a tichetelor și abonamentelor pentru parcare.

„Cine stă în oraș pentru o perioadă mai lungă de timp, poate să-și cumpere tichet de parcare zilnic, la noi, la sediu, personal, sau la automatele din oraș, la prețul de 700 forinți. Dacă se află în Jula, pe o perioadă mai lungă de timp, există abonamente pentru șapte, zece sau paisprezece zile, pe care au posibilitatea să le cumpere tot aici, la noi...”, ne-a informat Medve Józsefné, administrator pe problemele de gospodărire a parcarilor din Jula.

Abonamentul de șapte zile cos-

tă 1650 forinți, abonamentul de zece zile – 2000 forinți, iar cel de paisprezece zile este de 2300 forinți, și acestea sunt cu mult mai ieftine decât un tichet de o zi, și chiar mai ieftine decât o amendă. Dispunând de abonament, proprietarul automobilului poate parca oriunde în oraș comod și liniștit pe timp nelimitat. În afară de aceste posibilități mai există soluția de a cumpăra tichet cu ajutorul telefonului mobil. Dacă dispune de cartelă cu număr de telefon maghiar, chiar și cei care locuiesc în jurul graniței, și au mobil maghiar, își pot lua tichet și nu este dependent de talonul mașinii, ci de numărul de telefon. Dacă, de exemplu, circulă cu mașini diferite, oricând poate folosi tichetul de parcare, chiar și alt membru al familiei se poate folosi de el, condiția fiind ca telefonul al cărui număr este înregistrat pe tichet să fie la

dispoziția persoanei care folosește tichetul.

„Pentru românii care au proprietăți în Jula sau lucrează în oraș, dacă locuiesc în zona unde se plătește pentru parcare, există posibilitatea să-și cumpere abonament anual, care costă 500 de forinți, și cu acesta pot parca tot anul în fața casei sau blocului, fără probleme. Se întâmplă în multe cazuri că turiștii români parchează în fața unei pensiuni și cred că fiind străini nu-i amendează nimeni, dar din păcate nu e adevărat. Trebuie să-și i-a tichet toată lumea, și decât să fie dați în urmărire poliției că nu au plătit amenda mai bine să fie atenți. Foarte mulți vin și se interesează, își fac abonamente și astfel pot petrece vacanța fără stresul că le expiră tichetul de parcare sau că poate fi amendat”, a mai declarat doamna Medve.

A. Butar

Emanuil Gojdu, temeiul identității românilor din Budapesta

(Urmare din pag. a 3-a)

Și, nu în ultimul rând, aproape de fiecare dată, ierarhul Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria.

În acest an, la liturghia arhierască din 26 aprilie, săvârșită de PS Siluan, episcop de Iula, împreună cu protosinghelul Calinic, parohul Marius Maghiaru, ieromonahul David și diaconul Mihail, a participat excelența sa, doamna ambasador al României, Ireny Comaroschi, iar din partea Guvernului Ungariei a fost prezent secretarul de stat pentru culte, Csepregi András. După predica PS Sale a urmat slujba parastasului, apoi cei prezenți au fost invitați la o agapă organizată de enoriașii parohiei, iar de aici credincioșii s-au îndreptat către cimitirul Kerepesi, la monumentul funerar al familiei Gojdu.

Aici, scurta slujbă de pomenire a fost urmată de cuvântarea doamnei ambasador, Ireny Comaroschi și a părintelui paroh, care a menționat că în ultimii ani, cu trecerea bicentenariului nașterii lui Emanuil Gojdu și datorită eșuării tratatelor legate de averea Fundației Gojdu, interesul pentru personalitatea marelui mecenat a scăzut considerabil. Însă, comunitatea românească din Budapesta, pentru care temeiul identi-

tății sale îl reprezintă indiscutabil Emanuil Gojdu, întotdeauna a simțit și va simți datoria de a păstra și a eterniza memoria persoanei și operei marelui binefăcător al neamului nostru. La încheierea zilei memoriale a avut loc depunerea coroanelor: coroana Ambasadei Române la Budapesta a fost așezată pe monument de doamna ambasador Ireny Comaroschi, cea a parohiei de parohul Marius Maghiaru și dr. Emil Bodârcă. Coroana Asociației Femeilor Ortodoxe Române din Budapesta a fost depusă de președinta Gabriela

Elekes și Ana Nica, Societatea Culturală a Românilor din Budapesta a depus florile memoriei prin Ana Borbély și Doina Bodârcă. Gheorghe Iancu a reprezentat Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria și Autogovernarea Română din sectorul IV – Újpest. (La sosirea în cimitir s-au găsit pe monument încă două coroane, ale căror depunători, din păcate, n-au avut răbdare de a aștepta începerea slujbei de pomenire.)

Dumnezeu să-i odihnească pe robii săi în pace!

M.M.

„Dacă dai românului un bob de mac, el îți va returna un sac de mac”

Un elogiu adus Mamei, Copilului și Maternității. Așa aș caracteriza expoziția artistei maghiare Macskássy Izolda, al cărei vernisaj a avut loc duminică la liceul „Nicolae Bălcescu” din Iula. În fața tablourilor artistei, te simți parcă la intrarea într-un tunel, care pornește din realitate și te duce spre diafan, printr-o graduală estompare a culorilor reci, sfârșind printr-o explozie de lumină, în care vei găsi mereu Mama, Copilul sau Mama și Copilul. De multe ori,

acea magică lumină ia forma de ou, simbolul mistic și dumnezeiesc al Maternității. Până și florile pictate de artistă își pierd propria esență, devenind un omagiu adus Maternității. Lalelele din tablourile artistei, fie boboci, asemeni ouălor sugerând fertilitatea, fie mature, deschise, sugerând nașterea, reflectă o lumină venită parcă dintr-o altă lume. Par a fi chipuri candid de copii.

Născută la Târgu-Mureș, plecată din România în anul 1961, ar-

tista a dorit ca expoziția din Iula să aibă loc la liceul „Nicolae Bălcescu”. A dorit ca vernisajul să înceapă prin recitarea unor versuri din lirica poetului român Mihai Eminescu. A dorit ca evenimentul să se desfășoare pe un fundal muzical din opera compozitorului român George Enescu. În cuvântul ei, artista și-a exprimat admirația pentru români, pentru bunătatea lor și a evocat frumusețea muzicii și artei românești. Dacă dai românului un bob de mac, el îți va returna un sac de mac, a spus artista Macskássy Izolda. A mărturisit că s-a străduit să învețe limba română după ce a părăsit România și a insistat ca și fiul ei, Aron, să învețe românește.

După vernisaj, am discutat cu amândoi în limba română. Se bucurau ca niște copii că se puteau face înțeleși, vorbind românește. Se cuvine să mulțumim artistei Macskássy Izolda pentru încântarea pe care ne-a produs-o expoziția și pentru frumoasele cuvinte pe care le-a rostit despre români.

Ioan Fodoreanu

Pe scurt...

MICHERECHI

Pe parcursul întregului an 2008, în comună au murit în total 42 de persoane și s-au născut 23. Conform datelor primite zilele trecute de la Primăria din Micherechi, în acest an, doar în primele 4 luni ale anului au murit deja 27 de persoane și s-au născut doar 2 copii.

JULA

La sfârșitul lunii aprilie s-a încheiat perioada de înscriere la Liceul și Școala generală „N. Bălcescu”. Conform datelor primite de la școală, în clasa întâi a liceului s-au înscris 22 de elevi, iar pentru anul pregătitor 8. Până în prezent la școala generală s-au înscris 25 de copii în clasa întâi.

SZARVAS

Concursul regional „Județul Bichiș, pământ natal” a ajuns la finală pe 25 aprilie. Sala festivă a Centrului județean „Vajda Péter” din Szarvas a găzduit gala concursului de dans popular, la care au participat echipele de dansuri populare din județ, premiate cu medalia de aur la concursul regional din 7 februarie. La acest eveniment festiv a luat parte și echipa „Mânântălu” din Micherechi. Echipa, alcătuită din elevii școlii generale, nu demult a fost „botezată” cu numele unui dans din folclorul micherechean.

BICHIȘCIABA

Organizatorii concursului de povești din reședința județului Bichiș estimează participarea a 100-110 de mici povestitori români de la școlile noastre generale la concursul de povestire de sâmbătă viitoare. În timpul concursului va fi vernisată expoziția de desen alcătuită din desenele elevilor, iar cele mai reușite lucrări vor fi premiate.

JULA

Clasamentul la olimpiada de limba română OKTV s-a făcut pe baza punctelor obținute la prima și a doua fază. Cei patru liceeni participanți la concursul oral de pe 27 martie, au aflat rezultatele la câteva zile după concurs. Pe locul I s-a clasat Sorin Vaida, pe locul II: Odetta Otlăcan, pe locul III: Anita Szépfalusi, iar pe locul IV: Cintia Benye.

„Smeriți-vă dar sub mâna tare a lui Dumnezeu, pentru ca, la vremea Lui, El să vă înalțe. Și aruncați asupra Lui toate îngrijorările voastre, căci El însuși îngrijește de voi. Fiți treji, și vegheați! Pentru că potrivnicul vostru, diavolul, dă târcoale ca un leu care răcnește, și caută pe cine să înghită. Împotriviți-vă lui tari în credință, știind că și frații voștri în lume trec prin aceleași suferințe ca voi. Dumnezeu oricărui har, care v-a chemat în Hristos Isus la slava Sa veșnică, după ce veți suferi puțină vreme, vă va desăvârși, vă va întări, vă va da putere și vă va face neclintii. A Lui să fie slava și puterea în vecii vecilor! Amin.” (1 Petru 5:6-11).

Viața creștină este descrisă foarte frecvent în Scriptură ca fiind o luptă. O luptă bună, o luptă a credinței, o luptă prin Duhul, o luptă cu armura Duhului. Avem un inamic de moarte, pe Diavolul, el are o armată de duhuri demonice subordonate lui, el conduce un sistem care este împotriva noastră (sistemul lumii căzute), Biblia afirmă: „Toată lumea zace în Cel Rău.” Lupta noastră este împotriva păcatului și a firii, este o luptă cu noi înșine. Problema este că de multe ori, foarte ușor pierdem bătălia, suntem înfrânți de diavolul, și trăim o viață de înfrângere, nici nu mai facem eforturi să fim biruitori. Astăzi aș vrea să vă chem prin Cuvântul lui Dumnezeu la o viață de biruință, la o

Viața creștină biruitoare

viață creștină biruitoare. Și aș vrea să vedem câteva condiții pe care Cuvântul ni le prezintă aici pentru a fi biruitori:

1. Așezarea sub mâna tare a lui Dumnezeu.

(Smerenia și supunerea totală față de Dumnezeu), v. 6. Smerenia este atitudinea de neîncredere în noi înșine, în capacitatea noastră, și de încredere în O persoană superioară nouă și mai puternică decât noi, o persoană care ne poate ajuta și pe noi. Smerenia este dependența totală și continuă de Dumnezeu și de puterea Lui. Petru este în măsură să ne învețe aceasta. Aduceți-vă aminte de eșecul lui. Când ne smerim ne așezăm sub mâna tare a lui Dumnezeu, și fiind acolo cine ne poate birui și ce ne poate birui. Fiind sub mâna tare a lui Dumnezeu cine poate fi împotriva noastră. Problema noastră este că de cele mai multe ori luptăm fără încrederea necesară în Dumnezeu. Partea noastră este să ne asigurăm de smerenie și să-l lăsăm pe Dumnezeu să se ocupe de înălțarea noastră. Mândria ne pune într-o poziție de împotrivire cu Dumnezeu, mândria ne duce la înfrângere. Biruința începe cu așezarea noastră în poziție de smerenie și dependență de Dumnezeu. Următoarea condiție:

2. Aruncarea îngrijorărilor noastre asupra lui Dumnezeu, v. 7.

Îngrijorările cu privire la viața noastră materială de multe ori sugrumă viața noastră spirituală. Suntem asaltați și plini de îngrijorări. Dumnezeu vrea să nu fim așa pentru aceasta El se face disponibil și mai întâi ne:

a) Provoacă să îi dăm Lui îngrijorările noastre, v. 7.

Cum? Prin rugăciune, prin credință, Ps. 68:19. De ești trist și apăsător în suflet? Spune-i lui Isus. Să-i spun lui Isus orice durere. Apoi Dumnezeu ne:

b) Promite că se ocupă El de poverile noastre, v. 7.

Problema cea mai mare este că nu avem suficientă credință în promisiunile lui Dumnezeu. Dumnezeu se angajează că El însuși va purta de grijă. Suntem în mâna Lui, nu trebuie să ne temem, nu trebuie să ne îngrijorăm. Îngrijorarea exagerată este un păcat, este păcatul neîncrederii în Dumnezeu și în Cuvântul Lui. Diavolul caută se ne biruiască umplându-ne mintea și viața de îngrijorări, pe cine credem mai mult pe Dumnezeu sau pe diavol? Următoarea condiție:

3. Atenția concentrată la viața noastră spirituală, v. 8.

Un credincios care vrea să biruiască nu doarme, este treaz și veghează. Nu

poți să dormi pe timp de luptă. Ce se întâmplă cu un soldat care doarme pe timp de luptă? Este în pericolul de a fi înfrânt. Ce s-a întâmplat cu Saul care a adormit în timp ce El era în conflict cu David? A fost o pradă ușoară pentru David și pentru oamenii Lui. Este ușor să învingi un om care doarme. Avem noi o vorbă: „Diavolul nu doarme.” Înseamnă că El știe condițiile biruinței, noi le tratăm cu ușurătate. El nu doarme, de aceea și noi să nu permitem să dormim până vine Domnul. Frații și surori suntem ostași de santinelă, dacă dormim vom fi disciplinați.

4. Apărarea de atacul diavolului, v. 9.

Trebuie să respingem atacurile diavolului, să ne împotrivim Lui.

a) Mijlocul apărării, v. 9. Credința este un scut de apărare împotriva Diavolului. Efeseni 6:16. Prin credință în Cuvânt și prin folosirea Cuvântului cu credință în Domnul Cuvântului. Matei 4:1-11 Ex. Domnului Isus. Iacov 4:7.

b) Motivul apărării, v. 9. Nu suntem singuri sub atacul Diavolului, toți frații noștri sunt sub acest atac și trebuie să biruim pentru că mulți din ei au biruit. Biruim motivați de biruința lor și biruim ca să fim o motivație pentru biruința altora. De exemplu Tinerii din Babilon, Iosif în Egipt, David și Goliat.

5. Asigurarea Dumnezeului harului, v. 10,11.

Dumnezeu ne asigură de partea Lui, ce va face El ca să fim biruitori. Mai întâi El ne-a chemat la slava veșnică, dar nu trebuie să uităm că drumul spre muntele slavei trece întotdeauna prin valea suferinței, numai că valea aceasta îi scurtă pe când muntele slavei este infinit. În trecerea aceasta prin suferință, prin lupte și încercări Dumnezeu ne asigură de câteva acțiuni ale sale:

a) El ne va prelucra spre desăvârșire (maturizare), v. 10.

b) El ne va întări furnizându-ne constant energie necesară, v. 10.

c) El ne va păstra pe temelie. V. 10.

A fi neclintii înseamnă a fi așezați pe o temelie și a rămâne pe temelie indiferent de furtuni și împotriviri. Diavolul luptă împotriva noastră, dar Cel ce este în noi este mai tare decât Cel ce este împotriva noastră. El ne asigură de biruință.

Viața creștină biruitoare nu este meritul creștinului biruitor, ci meritul lui Dumnezeu care ne dă biruința. Dumnezeu vrea să fim biruitori, pentru ca prin biruința noastră toată slava să îi fie adusă Lui în vecii vecilor. Cine se laudă pe El prin biruință, este un înfrânt, cine îl laudă pe Domnul prin biruința Lui, este un biruitor și va rămâne biruitor cu Dumnezeu și pentru Slava Lui. Frații mei, îndrăzniți și trăiți o viață de biruință cu Dumnezeu în Hristos prin Duhul Sfânt. Amin.

Cea mai mică Biblie a fost furată

Și hoții resimt criza economică și nu se dau înlături să fure aproape orice. Cel mai recent exemplu: hoții au furat cea mai mică Biblie tipărită și alte două obiecte de la o expoziție organizată în Bulgaria, anunță Echo Sofia.

Expoziția se numește

„Biblia – ieri, astăzi și în viitor” și s-a deschis, în 17 aprilie, dată de la care a fost vizitată de 6.000 de oameni. Organizatorii cred că furtul ar fi avut loc undeva între 23 și 24 aprilie.

Biblia a fost creată atât de mică pentru a putea fi citită pe ascuns în orice situație și în orice loc. Ea conține numai rugăciunile Domnului și a fost tradusă în șapte limbi.

Expoziția, fondată în urmă cu opt ani de un cetățean german, a fost prezentată în mai multe orașe ale lumii și include Biblii traduse în 25 de limbi.

Grupul de rugăciune din Parlamentul României și-a reînceput activitatea

Grupul de rugăciune din Parlamentul României (Camera Deputaților și Senatul) și-a reînceput activitatea, și în fiecare marți de la 8.30-10 se întrunesc circa 45-50 parlamentari pentru studii biblice, rugăciune și dezbateri inițiativelor legislative pentru a vedea dacă legile care sunt promovate sunt în conformitate cu Legea Suverană a lui Dumnezeu, Sfânta Scriptură. Deputații îndeamnă cititorii să-i susțină în rugăciune pentru că au mare nevoie ca Domnul săi ajute

te să rămână drept și integri în aceste vremuri grele,

de criza morală și spirituală.

Rugăciuni zilnice în Capela românească din Budapesta

Este o dorință mai veche a românilor din Ungaria de a-și putea pune în valoare tezaurul trecutului. Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria dispune de o valoroasă colecție de cărți bisericești, obiecte de cult, veșminte și icoane, valori care ar merita să fie puse la loc de cinste, într-o expoziție sau muzeu. Înființarea unui muzeu al Episcopiei este o problemă care se discută de multă vreme, iar ca un prim pas, Episcopia a întocmit un Apel către credincioși și în general către toți românii din Ungaria, pentru a sprijini această inițiativă. Ideea acestui apel a luat naștere în urmă cu mai bine de o lună, la sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, cu ocazia salonului literar, unde s-au întâlnit mai mulți intelectuali și reprezentanți ai comunității românești și unde s-a discutat despre problema înființării unui muzeu al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria. Despre însemnătatea acestei inițiative și despre noul centru monahal din Budapesta, am stat de vorbă cu Prea Sfințitul Episcop Siluan.

– Ne-am gândit să avem sprijinul moral al comunității, și de ce nu și material. Apelul a pornit din partea noastră, a Episcopiei, prin preoții noștri, către credincioși. Încă nu am primit reacții la acest apel, dar nădăjduim că atât din punct de vedere al semnăturilor, cât și material, să fie un prim pas în direcția realizării muzeului.

– După ce se vor aduna listele cu semnăturile și cu donații, care va fi următorul plan?

– Este o problemă mai delicată, pentru că depinde foarte mult și de faptul cum o să putem să ne coordonăm în privința aceasta. Cred că orice lucru, pentru a se putea realiza, are nevoie de oameni de inițiativă, oameni care cu adevărat se pricep să facă lucrul respectiv, dar și de unitate și de sprijinul cât mai multora, pentru că nici ideile cele mai frumoase nu pot să prindă viață fără ajutor. De aceea, în funcție de mișcarea care va porni în jurul acestui apel, vom vedea care sunt următorii pași.

Inițiativa este mai de durată. În primul rând pentru că, pentru realizarea unui astfel de muzeu, ai nevoie de foarte mulți bani. Exponatele le avem pentru muzeu și acest lucru conținează foarte mult. Pentru că de la parohii au fost adunate cărți bisericești vechi, de mare valoare, veșminte, icoane... Dar nu numai de la parohii, pentru că există o colecție și cu obiecte tradiționale românești care deja sunt expuse la muzeul din Bichișciaba, colecții

ale românilor din Ungaria. Și am avea și cele două doamne care lucrează deja la muzeu și în fiecare săptămână lucrează la arhiva episcopiei, doamna Emilia Martin, director la Muzeul „Erkel Ferenc” din Iula și doamna Elena Csobai, muzeograf, care s-ar pricepe să pună la punct aceste colecții.

Nu ar fi neapărat un muzeu, în sensul tradițional al cuvântului, ci câteva săli de expoziție. Este un lucru foarte important, în ce măsură ne vom putea coordona activitățile și cât de mare va fi sprijinul și interesul oamenilor, nu numai al nostru. De aceea am și făcut apelul să vedem dacă este interes „pe teren” în direcția aceasta, iar pentru redactarea unui proiect sunt nevoie de mai mulți bani, și trebuie văzut dacă este posibilitatea ca clădirile muzeului să fie realizate pe terenul Episcopiei.

✱

De la începutul anului, la capela din str. Holló din Budapesta a luat ființă un Centru Monahal, care poartă numele Sfântului Ioan Botezătorul.

– A fost o dorință mai veche și a Prea Sfințitului Episcop Sofronie, să avem la Budapesta un centru

puternic monahal, chiar o reședință temporară pentru episcop. Pentru că de multe ori manifestările importante organizate în capitală necesită prezența unui episcop și ajutorul care ne-a venit din partea Secretariatului de Stat pentru Culte din România, în mod special, a făcut posibilă restaurarea unei părți din clădirile Curții Gojdu, care este în proprietatea noastră. Faptul acesta ne-a dat mai multe posibilități și putere, de a purcede la drum, pentru că fiind restaurate câteva camere, exista posibilitatea de a funcționa o mică obște monahală. Pentru realizarea acestui lucru am avut nevoie de oameni și de posturi. Posturile am reușit să le obținem din România, prin sprijinul Patriarhiei Române și a Secretariatului de Stat pentru Culte, pentru care le suntem recunoscători. Oamenii s-au găsit ulterior. Părintele David, care era secretar eparhial și care a slujit și la mănăstirea și parohia din Săcal, împreună cu două maici, au plecat cu binecuvântarea noastră la Budapesta de la începutul anului, pentru ca împreună cu preotul paroh de la Capelă, pr. Marius Maghiaru, să întărească viața

spirituală a românilor din Capitală. Aceasta a fost ideea de bază, să avem un mic Centru Monahal, pentru că o mănăstire înseamnă în primul rând rugăciune, prezența unor persoane care se dăruiesc lui Dumnezeu, și care sunt și la dispoziția nevoilor spirituale ale celorlalți credincioși. Pentru că un om care merge la o mănăstire, care merge la o biserică, caută un părinte deosebit, o maică duhovnicească, căruia să-i poată spune păsurile și să-și descarce sufletul și să aibă un loc unde se poate liniști și unde se poate ruga cu membrii comunității monahale respective și cu ceilalți credincioși. Din acest punct de vedere, din ce-am reușit să constat până acum, cred că este o reușită, pentru care mulțumim Bunului Dumnezeu.

– Cum a fost primit de către credincioși acest lucru?

– Budapesta este un oraș frumos, dar și obositor, și atunci omul își caută o oază de liniște, iar prezența părintelui și a maicilor acolo, pe lângă preotul paroh, cred că au contribuit la ceea ce ne-am gândit, de a întări comunitatea românească. Comunitatea de acolo a început să-și intre în ritm. Funcțio-

nează după condițiile locului, pentru că bineînțeles nu este o mănăstire izolată, ca mănăstirile din România, în adevăratul sens al cuvântului. Este un mic Centru Monahal cu același hram ca al Capelei, „Sfântul Ioan Botezătorul”, și în aceeași timp și un Centru Cultural Pastoral-Misionar „Sfântul Vasile cel Mare”, care va funcționa tot prin părintele David și prin cei ce vor reuși să-i strângă și să-i coordoneze în jurul lui.

Slujbele se fac zilnic, la fel ca la celelalte mănăstiri din România. În fiecare dimineață utrenia, de la ora 8.00, apoi Sfânta Liturghie. Acesta este un foarte mare lucru pentru credincioși, să aibă un loc unde, cu regularitate, în fiecare dimineață se săvârșește Sfânta Liturghie, pentru că este una din slujbele cele mai importante, care cu adevărat te hrănește sufletește și se întărește.

– Capela din Budapesta este o parohie importantă pentru că acolo sunt și foarte mulți români plecați la lucru, sau stabiliți definitiv acolo, care se țin de tradiții, de religie și caută biserică...

– Am constatat lucrul acesta chiar la slujba de Paști. Dar din mărturiile părintelui și ale maicilor, și la slujbele care s-au făcut în fiecare zi au venit și alți români să participe la slujbe. Și din acest punct de vedere, al sufletelor care se strâng în jurul bisericii și în jurul părintelui și al maicilor care îi slujesc Domnului Hristos, cred că este o întărire a comunității credincioșilor.

Slujbă comună la biserica sârbă din Capitală

Duminică, 10 mai, Biserica Sârbească din Budapesta îl sărbătorește pe Sfântul Gheorghe, după calendarul iulian (stil vechi creștin), sărbătoare consac-

rată de sârbi ca fiind sărbătoarea rodniciei, a bucuriei, a sănătății, a căsătoriei tinerilor. Sfânta Liturghie arhierescă va fi săvârșită de Prea Sfințitul Luchian,

Episcopul sârbilor din Budapesta și Timișoara, Prea Sfințitul Siluan, Episcopul românilor din Ungaria și un sobor de preoți.

A.B.

Anca Butar

Povestea săptămânii

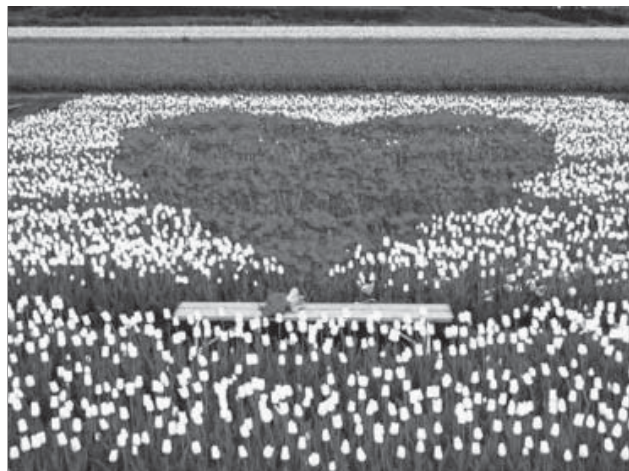
Țara în luna mai

Țara este un fel de casă, dar mai mare, cât ar fi împreună casele de la noi din comună și din alte orașe și sate, cu câmpuri ca niște macate înflorate, cu dealuri învelite de pădure, cu munții – niște cocoși cu creste, pe care-i mângâie norii spunându-le seara câte-o poveste și, de parte în zare, cu o bucată albastră de mare.

În casa aceasta locuiesc cu frații și părinții mei, bunicii noștri de la Carei, unchii și mătușile din Fetești vărul nostru din București, prietenii din Poienile de sub Munte și din Mara – unde ne întâlnim cu vacanța și vara – și alții asemenea lor, pe care-i cunosc de la televizor.

Pe aici, spune bunicul că ar fi păscut o mioriță cu lâna plăviță, iar apă și iarbă și năi îi cântă povestea în luna lui mai.

(Marcela Peneș: *Povești prichindești*)

Ana Blandiana
Copilărie

Copilăria-i o poveste
Ce te cuprinde și apoi te lasă
Ajungi bătrân, și zici c-a fost frumoasă
A fost atunci, azi nu mai este.

Învăță să-ți trăiești copilăria
Căci ea se duce-așa rapid,
De n-ai să poți să zici c-a fost frumoasă,
Când s-a pierdut în infinit.

LAROUSSE

PENTRU
TINERET

Istoria planetei noastre

Cu masa de 6000 de miliarde de tone și cu vârsta ei de 4,6 miliarde de ani, Terra ne-ar putea părea nemăsurată în timp și în spațiu. Totuși, la scara sistemului solar, ea nu este decât o mică bilă de 6378 km rază, învârtindu-se cu 107000 km/h în jurul stelei ei, aflate la 150 milioane km distanță.

Universul există de cel puțin 15 miliarde de ani. El numără miliarde de galaxii, care se îndepărtează în mare viteză unele de altele, ca focurile de artificii. La scara aceasta, ne simțim foarte tineri și foarte mici...

Istoria Terrei

Studiul științific al istoriei planetei noastre a început abia în 1965. În acel an doi ingineri americani, Penzias și Wilson, au captat un zgomot foarte îndepărtat: acela al exploziei care a dat naștere, acum 15 miliarde de ani, universului actual. Atunci s-a creat materia, care s-a organizat în stele reunite în galaxii. Soarele a început să strălucească acum 4,6 miliarde de ani, înconjurându-se de planete, între care cea care ne interesează cel mai mult: Pământul. Cele mai vechi roci terestre cunoscute sunt cu ceva mai puțin vechi de 4 miliarde de ani. Cum putem afla asta? Calculând cantitatea de radioactivitate pe care au pierdut-o de când s-a constituit materia care le compune. Într-adevăr, de-a lungul timpului, materia terestră își pierde atât radioactivitatea, cât și din căldură. Continuându-și calculele, oamenii de știință au putut imagina viitorul: natura n-ar trebui să înghețe sau să distrugă această planetă înainte de scurgerea altor 4,5 miliarde de ani. Până atunci, suprafața ei va avea timpul să-și schimbe complet – de câțeva ori – aspectul.

Istoria Pământului

Se spune că Leonardo da Vinci, descoperind pe munte o cochilie foarte veche, a intuit că fundul mărilor ar putea deveni

pământuri și invers. În 1912, un savant german, Alfred Wegener, a dezvoltat ideea că înfățișarea Pământului se va schimba lent, dar fără încetare, deoarece continentele se deplasează pe suprafața globului. La data aceea a fost ironizat... Începând cu 1971, cercetările submarine au permis oamenilor de știință să găsească o explicație acestei mișcări fantastice. „Deriva continentelor” ar fi provocată de amestecul profund al rocilor topite, pe deasupra cărora plutesc pământurile ieșite din mare. Astăzi, putem practic reconstitui filmul schimbărilor de-a lungul ultimelor 500-600 de milioane de ani, dar ne lipsesc urmele pentru a urca mai mult în trecut. Totuși, această mare bucată de timp este mai mult decât suficientă pentru a ne studia propria istorie. Explozia vieții, ale cărei cele mai recente creaturi sunt oamenii, se înscrie, în partea ei esențială, în interiorul acestui film.

Istoria noastră
pe Pământ

O echipă franco-americană de cercetători a des-

coperit în 1974, în Etiopia, rămășițele unui „animal-uman” femelă, botezat Lucy. E vorba de cel mai îndepărtat strămoș al nostru descoperit până acum. Totuși, urme de pași lăsați de indivizi asemănători lui Lucy ne întorc cu mult înainte: până cu 5 milioane de ani în urmă. Acești „australopiteci” (mămuțe din Sud) ar fi apărut acum aproximativ 7 milioane de ani. Descoperirile paleontologilor le dau înapoi fără încetare datele de naștere.

La capătul unei lungi evoluții, au apărut membrii speciei noastre, Homo sapiens sapiens. Cele mai vechi schelete cunoscute s-au descoperit în 1987, în Israel, regiune în care trăiau acum aproximativ 90000 de ani. Astăzi, văzându-i pe pământeni explorând oceanele și spațiul, s-ar putea crede că locuitorii Pământului ar dori să trăiască în afara lui, adică să devină extraterestri. Oare ar fi prima specie din Univers?

Un mare domeniu
de explorări

Oceanele ocup mai mult de 70% din suprafața terestră, adică mai mult de 361 milioane de km². Acum începem să ne dăm seama că ele reprezintă o parte din viitorul nostru. O lume mai accesibilă decât cea a planetelor vecine, și bogată în mari promisiuni.

- ❖ Acum 15 miliarde de ani, „Big-Bang”-ul, explozia inițială...
- ❖ Acum 14 miliarde de ani, galaxia noastră e în curs de formare.
- ❖ Acum 4,6 miliarde de ani, a apărut sistemul solar.
- ❖ Acum 3,6 miliarde de ani, apare scoarța terestră...
- ❖ Acum 200 de milioane de ani, era dinozaurilor...
- ❖ Acum 150 milioane de ani, primele păsări ocupă aerul.
- ❖ În 1969, pentru prima oară, oamenii pășesc pe un alt astru decât Pământul. Luna este cucerită.

Noi am pierdut. Dar voi, voi mai aveți o șansă. Noi am fost fericiți că am descoperit Coca-Cola și bananele și am crezut că dacă noi citim, și ei vor citi. Și că toți vom progresa și țara o să aibă scăpare. Noi ne-am înșelat. Unii dintre noi au plecat de aici. Câștigă bani acolo și tânjesc după orașul ăsta împuțit. Voi însă, voi aveți o șansă. Voi, aveți șansa.

Nu vă gândiți la furat. E calea cea mai simplă. Știu că ați aflat că așa te îmbogățești. Dacă ai pământ sau dacă faci afaceri cu statul. Știți voi ceva despre tva și cum ai putea să-l furi, dar nu vă e încă foarte clar. Nu ăsta e drumul. Cu cât se va fura mai mult, cu atât se va construi mai puțin, iar copiii copiilor noștri vor moșteni un imperiu de cenușă. Sunteți tineri și totuși habar n-aveți ce înseamnă un București în care se circula normal. Dacă voi habar n-aveți și dacă Ei continuă să fure, gândiți-vă la copiii noștri. Nu e nici o șansă.

Citiți. Citiți mult. Citiți tot ce vă pică în mână. Nu-i mai ascultați doar pe profesori. Citiți orice, fără discernământ. Nimic nu e mai important ca lectură, acum. Apoi, căutați-vă între voi. Vedeți care citiți aceleași lucruri și înhăitați-vă. Numai în haită de oameni deștepți o să reușiți. Unul singur dintre voi va fi mâncat. Zece însă, s-ar putea să reușiți. Gândiți-vă de pe acum să-i înlocuiți. Timpul lor trebuie să se termine. Trebuie să-i dominați. Dar nu cu gândul că veți fura mai mult ca ei. Asta e calea simplă care vă va sufoca moștenitorii. Ce-o să faceți cu milioanele într-un oraș mort? Ce-o să cumpărați, cu banii grămezi? La ce-ți folosește un Lamborghini când n-ai o autostadă? De ce să ai o vilă într-un cartier sufocat de inundații?

Nu vă dușmăniți profesorii. Sunt oameni amărâți, din ale căror drame puteți învăța. Își dau priceperea pe un salariu de nimic și vă învață carte. Nu vă bațiți joc de ei. Au muncit, și

Tudor Chirilă Scrisoare către liceeni*

nu e vina lor că părinții voștri s-au descurcat mai bine. N-aveți nici un drept să-i disprețuiți. Nu le sunteți superiori. Bani părinților voștri nu va reprezenta. Va reprezenta doar ceea ce puteți scoate pe gură. Aveți grijă ce scoateți pe gură. Vremea pumnului și a bodiguarzilor a trecut. O să călătoriți, iar copiii francezi învață carte, englezii la fel. Vă confrunțați cu o lume care acum e mai deschisă decât oricând. Hoții de la putere nu sunt în stare să vă spună cine este Delacroix sau Chagall. Nici Duchamp. Nu vă pot spune care e influența lui Schopenhauer în Sărmanul Dionis și nici de ce este Eminescu un romantic întârziat. Foarte puțini o să vă spună cine a pictat Cina cea de taină și de ce Visconti a ales romanul lui Thomas Mann ca să facă un mare film. Ei vor ști doar să vă învețe să furați. Iar calea asta, mai devreme sau mai târziu, se va înfunda și ne va asfixia copiii.

Nu vă mai luați după ziare. Nu dau doi bani pe generația voastră, nu vă dați seama? Pentru ei, cu cât sunteți mai proști, cu atât le va fi mai ușor să vă vândă orice cacat. Iar cacatul pe care îl veți cumpăra va fi obținut de la proști, plătiți pe măsură.

Adică prost. Eleva porno este un exemplu. Nu citiți ziarele. Citiți câteva, cele care vă informează. Nu marșați la orice promoție. Fiți mai selectivi.

Nu fumați iarbă și nu vă dați în cap cu alcool, cu orice preț. O să le dați apă la moară incultilor și hoților de la putere. Le va fi mai simplu să vă catalogheze drept o generație de distruși, iar banii destinați salvării voastre, îi vor fura. E timp și pentru iarbă, e timp și pentru tequilla. Acum însă trebuie să învățați, pentru că în curând nu va mai fi timp pentru asta, căci veți intra în viață adânc de tot, și e mai rău ca în junglă. Animalele au reguli necrise. Oamenii au legi scrise.

Nu alergați după bani cu orice preț. Bani trebuie să vă fie doar mijloc, nu scop. Scopul vostru trebuie să fie cunoașterea. Cu cât veți ști mai multe, cu atât veți fi mai înalți. Orice carte citită, orice lecție învățată, se vor așeza sub voi și vă vor ridica deasupra celorlalți. Veți domina cu mintea. Nu e nimic mai frumos decât asta. Europa cumpără inteligență. România nu cumpără nimic pentru că hoții nu construiesc, hoții fură. Nu uitați că vă fură pe voi și asta trebuie să vă

oprească. O să auziți toată viața de Napoleon și de Nicolae Titulescu, dar sigur copiii voștri nu vor ști cine a fost Emil Boc. Istoria o scriu cei care construiesc.

Sunteți tineri. Nu vă gândiți că sunteți slabi. Puterea voastră stă în curățenie. Sunteți curați, n-au apucat să vă mânjească, dar dacă dintre voi nu se vor ridica luptătorii, o să vă împroaște cu noroiul străzilor pe care nu le-au reparat. Fiecare picătură de noroi sunt banii care n-au ajuns pe strada aia. Trebuie să schimbați asta. Care e calea? Să citiți. Literatură universală o să vă învețe să deosebiți Binele de Rău. Balzac, Stendhal, Dumas, Dostoievski, Dickens, Tolstoi, Goethe, toți deosebesc Binele de Rău. Din prezentul amărăteii ăsteia de țări nu puteți învăța Binele. Binele puteți fi voi. Și cu cât veți fi mai mulți buni, cu atât veți sufoca răul. Nu e imposibil. Dați scrisoarea asta mai departe. Deveniți buni, mai buni, cei mai buni și răspândiți-vă precum lăcustele.

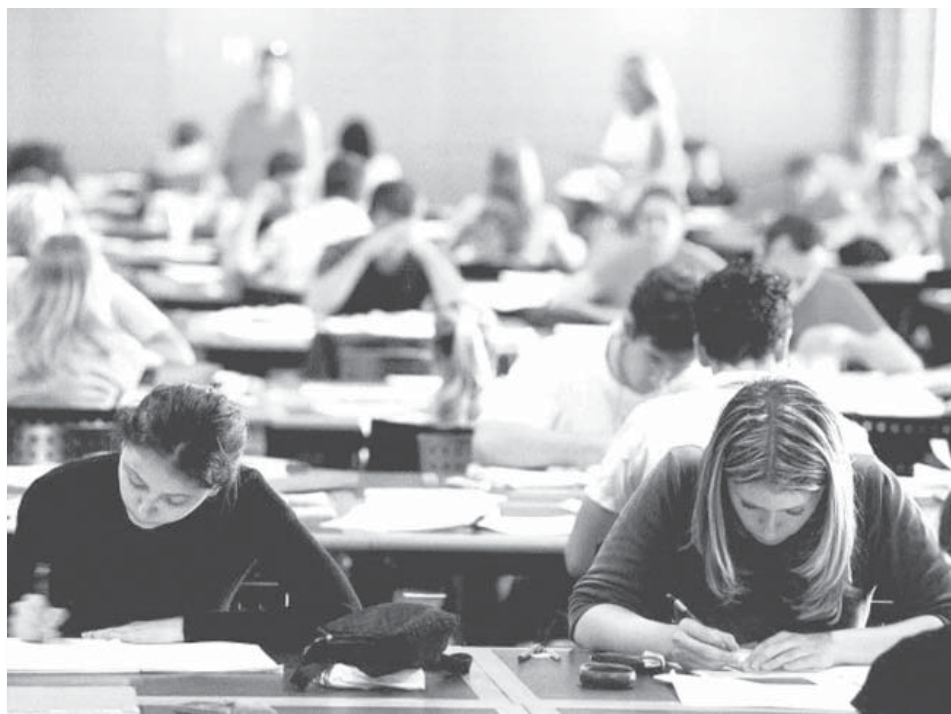
Nu-i invidiați pe oamenii cu bani. Nu vă faceți modele din băieții de bani gata, din băieții de oraș. După treizeci și nouă de ani le va rămâne doar o listă lungă de

femei. Or trofeele astea sunt trecătoare. Când îmbătrânești și trofeul tău va fi o babă. După asta vine singurătatea. Voi aveți șansa să lăsați ceva în urma voastră. Bani nu sunt Calea. Priviți unde ne-a adus setea de bani.

Nu vă resemnați, asta nu duce nicăieri. Capul plecat, sabia îl taie. Protestați, luptați, protestați. Cu scop, însă. Nu degeaba, că altfel se transformă în lătrat. Învațați legile. Învațați-vă drepturile. Atunci veți ști când are cineva voie să vă legitimizeze. Veți ști cum să luptați, dacă veți ști legile. Apoi o să vedeți că legile sunt proaste. Și veți înțelege că trebuie să le schimbați. Pare greu și cere timp. Dar, Doamne, voi aveți timp și pentru voi nimic nu e greu. Voi nu înțelegeți că SUNTEȚI SCHIMBAREA? Dacă voi lăsați țara asta pe mâna hoților, atunci, de-abia copiii voștri vor mai avea o șansă! Căci șansa vine o dată la o generație. Noi am pierdut. Câțiva dintre noi, și nu suntem puțini, vă putem ajuta. Noi suntem Fomilă și Setilă, dar voi sunteți Harap-Alb. Alegeți dintre voi pe adevărații lideri. Să-i alegeți și să nu-i invidiați. Lor le va fi cel mai greu. Vor avea gloria, dar și coșmarul. Vor fi salvatorii voștri, dar se vor pierde pe ei înșiși. Liderii trebuie să fie dintre voi. Și trebuie să-i căutați de pe acum. Uitați-vă unii la alții în fiecare zi și căutați-vă căpitanii. Altfel veți pieri o dată cu noi. Și atunci porțile libertății ne vor fi închise și Ei vor câștiga. Cine sunt ei? Știți foarte bine. Îi vedeți în ziare, în fiecare zi. Salvați-vă! Salvați-ne! Este o singură cale! Lupta cunoașterii!! Și când veți fi câștigat lupta cunoașterii, de-abia atunci veți cunoaște să luptați cu adevărat!!!

Nu vă amăgiți cu prezentul... Salvați-vă în viitor. Noi am pierdut. Voi? Ce faceți?

(*La rugămintea mai multor cititori ai Foii românești, care nu au internet, publicăm în întregime „Scrisoarea...” lui Tudor Chirilă, despre care am scris și noi cu câteva săptămâni în urmă.)

„Cultura este adesea mai deșteaptă decât politica”

Ediția a XVI-a a Târgului Internațional de Carte din Budapesta a înregistrat un record de participare din partea publicului: peste 61.000 de iubitori de carte au trecut prin complexul Millenáris, unde standul României, țara invitată de onoare, a dominat prin programele oferite. „Pe români și pe maghiari nu îi unește numai apropierea geografică și Uniunea Europeană, ci și cultura”, spunea în deschiderea festivalului președinta parlamentului ungar, *Szili Katalin*. „Scriitori tineri din România și Ungaria asediază împreună marile edituri europene, pentru a intra în marea literatură europeană. Ei au un rol esențial în legăturile dintre țările noastre”, adăuga *Mircea Mihăieș*, vicepreședinte ICR.

Expoziția TvMania a lui Bartha Ciupe Ernő și cea de fotografie a asociațiilor de fotografi profesioniști din cele două țări au împlinit vizual spațiul invadat de cărți, așa cum muzica violoncelistei *Laura Buruiană* și a lui *Mircea Vernescu* au arătat o altă latură a sufletului românesc.

Trei generații literare s-au întâlnit în cadrul festivalului, pe care îi unește o formă de radicalism tradițional în literatura română, așa cum remarcă *Demény Péter*.

Dialogurile dintre scriitori au fost încărcate de spirit, astfel *Gabriela Adameșteanu* în dialog cu *Esterházy Péter* și traducătoarea *Anamaria Pop* având moderator pe scriitorul *Körösi József* a avut un public numeros și avizat, care a fost răsplătit din plin de înaltul spirit al invitaților. În avanpremieră s-a vorbit despre apariția în maghiară a romanului „Dimineața pierdută”, a cărei traducere se află încă în lucru, sub condeul *Gabrielei Koszta* și care va apărea în toamna acestui an la Editura Europa. Autoarea a explicat celor prezenți că romanul său prezintă o Românie dinaintea Triunonului, iar că în 1916, cu intrarea sa în război, România a pierdut șansele modernizării. *Gabriela Adameșteanu* a subliniat că „Dimineața pierdută” poartă în sine trei sensuri: al

unei dimineți pierdute într-o flecăreală feminină, a vieții care se pierde trăind-o și sensul istoric al unei dimineți pierdute pe care o trăiam până în 1989. Scriitoarea a arătat că „astăzi când trăim o dimineață câștigată vedem că există corupție și la început de secol și la mijloc și astăzi”.

Esterházy Péter a atras atenția că nu e suficient să se vorbească despre cărți într-un cadru festiv, „trebuie să ne gândim la viața cărților după apariția și prezentarea lor, traducătorii, editorii lucrează foarte mult pentru a percepe aceste cărți și trebuie găsiți acei cititori fideli, care să răsplătească munca lor”. După părerea scriitorului maghiar, limba română se încadrează în cadrul european, lucru care nu se poate spune despre limba maghiară. „Un alt handicap pentru limba maghiară este vecinătatea: a fi vecin în Europa Centrală înseamnă un singur lucru: să nu-l cunoaștem pe celălalt. E interesant să știm cum ne văd vecinii”. Marele clasic în viața a mărturisit că a fost surprins că i-au apărut în România deja 4 volume, iar alte 2 se află în lucru și a mulțumit *Anamariei Pop* arătând că traducătorii sunt întotdeauna uitați, deși rolul lor este foarte mare în receptarea scriitorilor. S-a vorbit și despre faptul că astăzi editurile din România se află în competiție

pentru scriitorii maghiari. *Gabriela Adameșteanu* a precizat că după anii răi pentru literatură, de la începutul deceniului 90, când lumea era întoarsă mai mult spre presă, autorii care au scos cărți în acea perioadă abia acum sunt apreciați. Scriitoarea a mărturisit că spațiul cultural din Ungaria a fost văzut întotdeauna ca pe o lume mai aproape de occident.

În dialogul lui *Mircea Dinescu* cu *Cselényi László* și *Körösi József*, cei prezenți au putut să se convingă că *Mircea Dinescu* nu se dezaminte nici astăzi, la 20 de ani de la evenimentele din 1989. Cu sinceritatea sa debordantă el a spus: „dacă eram japonez, după 1989 îmi făceam harachiri, dar fiind român și trăind în Balcani am decis să-mi fac un harachiri interior și să scriu pamflete 50 de ani. Dacă sunt sincer... e o decădere de la poet la pamfletar, pamfletarul e asemănător vitanjierului, și nu cred că acesta își iubește meseria”, a mai adăugat *Dinescu*. La întrebarea dacă drumul spre poezie e ireversibil, poetul a mărturisit că până la căderea regimului ceaușist, omul căuta între versuri, aluzii la realitate, mașina de scris era controlată în fiecare an la poliție, exista frica de cuvinte, poezii erau mitizați, după aceea lumea s-a

schimbat, iar azi mesajul e transmis, prin pamflet, direct: „sper să fie o zi când voi putea reveni la poezie și nu mai trebuie să înjur”.

În cadrul festivalului a fost lansată și ediția specială a revistei *Lettre „Caleidoscop românesc”*, cuprinzând traduceri din lucrările unor mari personalități ale culturii române, precum, *Horia Roman Patapievici* cu eseu „Ideologia, propaganda și relativismul”, *Nicolae Manolescu*: „Prietenul meu Ivasiuc”, *Andrei Pleșu*: „Eterna Românie”, interviul *Brîndușei Armanca* cu regizorul *Cristian Mungiu*, și *Marius Chivu* în dialog cu *Dan Shafran*. Și, nu în ultimul rând, fragmente din lucrările scriitorilor *Gabriela Adameșteanu*, *Ruxandra Cesereanu*, *Florina Iliș*, *Sanda Cordoș*, *Lucian Dan Teodorovici*, *Filip și Matei Florian*, *Max Blecher*, *Adela Greceanu*. Această ediție specială a fost și prilejul serii literare organizate la sediul ICR din Budapesta în 27 aprilie, cu participarea *Gabrielei Adameșteanu*, a tinerelor scriitoare *Adela Greceanu* și *Florina Iliș*, a redactoarei *Eva Karadi*, a directorului editurii *Jelenkor*.

Tânără romancieră, *Adela Greceanu* a participat la programul european al romancierilor debutanți, iar primul său roman „Mireasa cu șosete roșii” a fost tradus în limba maghiară și lansat în cadrul festiva-

lului. Ea a mărturisit că romanul său a fost catalogat în România ca proză poetică, ceea ce poartă cu sine o nuanță peiorativă, dar ca tânăr scriitor a declarat că nu trebuie să ne legăm mereu de etichete. Despre „Cruciada copiilor” de *Florina Iliș*, apărută în varianta maghiară la festival, *Demény Péter* a afirmat că aceasta prezintă o Românie care poate fi savurată din orice colț al lumii.

Gabriela Adameșteanu a arătat că nu mai e o noutate că după 1990 și-a recitit cu frică textele și a fost obsedată că trecând într-o epocă comercială cititorii nu vor mai avea răbdare să-i citească lucrările, așa se explică rescrierea propriilor lucrări. Astfel, din cele cinci ediții ale „Dimineții pierdute”, nici una nu seamănă cu cealaltă, iar la varianta în limba franceză a făcut modificări și în text și în ceea ce privește punctuația. S-a mai arătat că lucrările scrise de scriitorii din spațiul central european, în traduceri ce se fac în occident sau pentru America, necesită explicații și note pentru a se înțelege contextul.

Cu cele peste 20 de lansări de volume românești în traducere maghiară, mai mult de 10 mese rotunde și dialoguri literare, la care au participat cei 20 de scriitori români, România și-a meritat locul de oaspete de onoare și aprecierea directorului festivalului, *Zentai Péter*.

Atât la standul României, cât și în celelalte săli de la Millenáris timp de patru zile, prin cele 400 de programe și 100 de volume noi lansate nu s-a simțit în nici un fel criza economică, cu atât mai puțin cea morală. Cuvintele directorului ICR, *Brîndușă Armanca* – „cultura este adesea mai deșteaptă decât politica” – s-au adeverit întru totul. Succesul de la an la an al acestui festival nu e deloc întâmplător, dacă ne gândim că în țara cu 10 milioane de locuitori, în fiecare an apar 10.000 de cărți noi în aproximativ 50 de mii de exemplare, iar Ungaria ocupă locul 3 în Europa în ceea ce privește numărul de cititori.

Gabriela Enea Elekes

Președinta Parlamentului Ungariei, Szili Katalin, la standul României

Mircea Dinescu, la Târgul de Carte din Budapesta: „O carte poate fi mai importantă ca o armă cu lunetă”

În perioada 24–27 aprilie, în capitala Ungariei a avut loc Târgul de Carte, la care România a fost invitată de onoare. Alături de numeroase standuri și cărți românești, am întâlnit aici și mulți scriitori din România, printre care s-a numărat și **Mircea Dinescu**. Acesta ne-a oferit un interviu despre promovarea literaturii române în lume.

– Este o picătură într-un ocean, dar să sperăm că e o picătură care se va ține minte. Pentru că acum e greu să miști cultura. Să nu ne iluzionăm, deoarece, probabil acum, atât în Ungaria cât și în România, cultura sunt cenușăresele societății de consum. Nu mai trăim ca pe vremea comunismului, când o carte provoca scandaluri, valuri, etc. Pe de altă parte, însă, cultura este singura formulă prin care oamenii se pot înțelege fără speculații politice, naționaliste sau de altă natură, adică în ceea ce privește relațiile politice, întotdeauna bănuim că în dedesubtul lor se află fie interese, fie cine știe ce speculații de ordin propagandistic. În ceea ce privește cultura, podul este lipsit de prejudecăți și oricum este mai curat.

– Tocmai pentru că nu trăim în era comunismului, ce rol mai poate avea

intelectualul în societatea de azi?

– Normal ar fi ca intelectualul să aibă un rol foarte mare. Este foarte important mesajul care se dă unor comunități sau unor categorii sociale, ori cititorul ocupă încă un spațiu, măcar că a rămas cu instinctul fostelor țări socialiste, cu instinctul de a mai citi o carte, cel puțin cei din generația mea. Sigur că tineretul merge pe internet... Asta se întâmplă nu numai în țările fost-socialiste. Dacă ne gândim ce se întâmplă într-un târg de carte cum este, de exemplu, cel de la Frankfurt, unde vin totuși sute de mii de oameni, deci cartea rămâne un obiect important în viața omului, drept pentru care eu nu vreau să mă plâng că nu se mai poate face literatură pe această lume. Se mai poate face. Dacă există inteligență artistică, talent și o conjunc-

tură favorabilă, o carte poate fi mai importantă ca o armă cu lunetă.

– Astăzi s-a prezentat aici publicistica dvs. Vă rog să ne spuneți despre asta câteva cuvinte!

– După 1990 am scris mai puțină poezie, pentru că pe vremea lui Ceaușescu poezia era importantă, pentru că sub metaforele alea puteai să dai mesaje subterane, băgai șopârle etc., dar după 1990 nu mai avea sens. Nu să scrii o poezie cu aluzie la

Iliescu. A fost mai ușor să-l înjurăm direct pe Iliescu, după aia am ajuns să-l înjurăm pe Constantinescu și acum la fel pe Băsescu. Pamfletul și ironia este încă o armă potrivită pentru societatea în care am intrat noi, fiindcă după ce am scăpat de criza comunismului am intrat direct în criza capitalismului, drept pentru care mă simt la fel un soldat aflat în gherilă armată împotriva acestui sistem.

– Cum credeți, ce alte

mijloace mai există pentru promovarea literaturii?

– Printre relațiile cele mai simple sunt relațiile personale. Aici vrând, nevrând cunoști scriitori maghiari sau traducători... În fine, un târg de carte îți oferă oricum posibilități mai vaste, decât dacă stai pe malul Dunării pitulată sau închis într-o bibliotecă. Un târg de carte este ca și târgul de animale, se vede vita, se măsoară, se prețaluiește și până la urmă se cumpără. **Iulia Kaupert**

Noul director promite o intensă viață culturală

Interviu cu Elisabeta Ardelean, noua directoare a Casei de Cultură din Chitighaz

La ședința Consiliului Local din Chitighaz, marți, 28 aprilie, a fost ales noul director al Casei de Cultură și al Bibliotecii din localitate. Această funcție o îndeplinește, începând de la 1 mai, pe o durată de cinci ani, **Elisabeta Ardelean** din Chitighaz.

Căminul cultural este locul unde cultura se simte la ea acasă. Căminele culturale sunt opera unor oameni luminați și bine intenționați, menirea lor era de a răspândi cultura și de a conserva datinile locale, cultura care contribuie la întărirea tradițiilor, fiind un atribut esențial al identității naționale, dar toate acestea depind și de un bun conducător al instituției.

Elisabeta Ardelean este o tânără de 29 de ani, deschisă, plină de idei noi și de elan.

Se face înțeleasă în patru limbi, pe lângă limba maghiară, a învățat limba română la școala românească din Chitighaz, unde a absolvit cele opt clase primare, cunoștințe de limba germană a acumulat la liceul german, după terminarea căruia a obținut și examenul superior din limba germană

și mai dispune de un examen de limbă engleză. Specialitatea de culturalizare a înșușit-o la universitatea din Pécs, în 2006.

Crescând într-o familie în care amândoi părinții lucrează în domeniul culturalizării, Elisabeta a învățat secretele acestei meserii, cunoscând lucrurile practice înaintea teoriei. Familia sa, din 1999 au luat în primire Casa de Cultură din Aletea, ca întreprinzători. Unde a putut, a participat și ea activ la acțiunile desfășurate acolo, astfel a îndrăgostit această meserie.

„Încerc să țin pasul cu noile schimbări ale zilelor noastre, și caut mereu noi coordonate pentru ca munca mea să fie în pas cu noutățile. Am avut și o altă meserie, pentru că în 2008 am acceptat un post la biroul Euro-regiunii Bihor-Criș, unde am ocupat postul

de referent pentru scrierea diferitelor concursuri, învățând și cealaltă parte a înaintării unui concurs. Acest lucru mi-a ajutat să acumulez mai multe cunoștințe și în acest domeniu. Cea mai mare

dorință a mea este să readuc aici, la Căminul Cultural, acea activitate și viață culturală intensă care a fost cândva prin anii 1980. Începutul e întotdeauna mai greu. De când am fost aleasă în postul de director, tot mă gândesc cum să fac, am capul plin de idei, îmi fac notițe... Ca un prim pas trebuie să iau legătura cu conducătorii instituțiilor publice din localitate și să încercăm să avem o colaborare strânsă și bună, nu înainte, bineînțeles, de a face cunoștință cu colegii...”, ne-a mărturisit Elisabeta Ardelean.

Deoarece de la 1 mai și biblioteca comunală va aparține de Căminul Cultural, noua directoare ne-a spus că, conform celor scrise și în concursul ei înaintat primăriei, acceptă să facă un curs de informatică și bibliotecar, pentru că este necesar să devină un bun conducător. Până atunci a primit oferta de ajutor a fostei conducătoare a bibliotecii.

A. Butar

Școala românească din Jula – 60 de ani (21)**Ecaterina Santău**

(1930–1971)

După Frideric Wild, Petru Silaghi, Iosif Balogh, al patrulea director la liceul românesc, cu un directorat de aproape 10 ani, este Ecaterina Santău/Szántó Katalin. Venirea ei la conducerea școlii românești, într-un moment când funcțiile de director pentru școala generală și liceu erau comasate, are loc și într-un context neprielnic pentru statutul școlii românești, trecerea de la școală integral românească la sistem bilingv de predare.

Ecaterina Santău se naște la Eleki-Kakucpuszta, jud. Bichiș, în data de 26 decembrie 1930. Primele clase primare le urmează la școala confesională din Aletea, apoi la școala civilă. După obținerea bacalaureatului, între anii 1952–1956 urmează specialitatea rusă din cadrul Universității József Attila din Seghedin. După absolvire, în toamna anului 1956, ajunge la Liceul românesc din Jula, ca profesoară de limba rusă, pentru scurt timp sub directoratul lui Petru Silaghi, apoi al lui Iosif Balogh. Funcționează și ca pedagog de zi la Căminul I.C. Frimu din Jula în perioada 1957–1958. Predă limba rusă la clasele liceale din anii școlari 1956–1959, iar dat fiind faptul că directoratul lui Iosif Balogh era cu delegație, în 1959 este numită directoarea Liceului „Nicolae Bălcescu”, ulterior directoră plină și pentru școala generală. Este momentul când și sistemul de învățământ se reformează, în sensul că s-a prevăzut o perioadă de trecere treptată, de până la 3–4 ani, de la sistemul de școală exclusiv în limba română la regimul de școală de naționalitate cu predare în ambele limbi. Răspunsul școlii la adresa ministerului privind această transformare este semnat în iulie 1960 de noua directoare, și cuprinde acceptul acestor modificări arătând că 98% din elevi cunosc cele două limbi și că aceștia au primit favorabil noua modificare.

Cât privește perioada directoratului ei, 1959–1970, Ecaterina Santău s-a implicat cum a putut în organizarea unor activități, din care reținem: primirea vizitei elevilor din

Szántó Katalin

Cluj în 1960, momentul aniversar al școlii din anul 1969, când a primit delegația liceului omonim din București, apoi contactele cu căminul și susținerea constituirii unor comisii cu părinții elevilor, succesul elevilor julași la faza finală a concursului de limba rusă din 1965, participarea la concursurile din săptămâna românească a elevilor, încurajarea corespondenței elevilor căminiști cu colegi din alte țări.

Deși avea dascăli bine pregătiți, cu un început de stabilitate a cadrelor, Ecaterina Santău nu a reușit să realizeze unitatea colectivului, favorizând unele grupuri și neglijând pe altele. Stări tensionate în școală și cazuri de indisciplină au fost amenințări la adresa propriei persoane, printr-o excesivă epuizare a forțelor și sensibilității a ajuns în pragul disperării. Astfel, sfârșitul ei tragic, venit cumva forțat și prea devreme, a coborât în umbră și-n tăcere dispariția ei prematură, neconsemnată în memoria vreunui coleg ori absolvent. O despărțire în umilință și cădere umană de școala în fruntea căreia s-a găsit un deceniu.

Școala românească din Jula – 60 de ani (22)**Endre Korondi**

(1923–1988?)

Korondi Endre

Pe cât de harnic în activitatea culturală a școlii, pe atât de sufletist și responsabil, bucurându-se de rodul muncii sale alături de elevii săi, a fost Endre Korondi în tot ce a făcut pentru elevii școlii românești. A depășit greutățile oricărui început, de la asigurarea unui program de repetiții respectat, la convocarea elevilor la corul școlii pentru repetiții, de la lipsa de spațiu pentru desfășurarea activităților corale, la absența unei ținute vestimentare pentru coriști; dar a știut că pasiunea și bucuria împlinirilor, tenacitatea și exemplul personal pot fi instrumente ale succesului.

Venit din România de după război, Endre Korondi (născut la data de 1 decembrie 1923 în com. Măgherani, jud. Mureș) apare la Jula deja format ca dascăl. A urmat între 1940–1944 cursurile Școlii Normale de băieți din Târgu Mureș, primind diploma de învățător cu nr.14–1944. Apare la școala generală începând cu anul școlar 1950–1951, sub directoratul scurt al lui Boniș Lajos, și preia clasa a 5-a ca diriginte. Predă ini-

țial desenul și cântul, dar și maghiara, atât la clasele primare cât și la clasele 5–8. Începând din anul 1950 își completează studiile la școala superioară din Budapesta, urmând cursurile de specialitate, pentru a preda disciplinele muzică și desen, obținând și certificatul pentru limba maghiară și istorie. Până la venirea lui la școala din Jula a funcționat ca învățător la Nyíregyháza, apoi între 1946–1950 la școala din sălașul Gyula-Remete. În anul 1946 se căsătorește cu Péntes Ilona.

Multă râvnă și elan, chiar cu prețul de a cheltui din propriul salariu, a pus Korondi Endre în a susține activitatea culturală, mai întâi a elevilor căminiști apoi în cadrul corului creat de el la școală. Repetiții peste repetiții, selecția coriștilor și încurajarea lor au dus la frumoase izbânzii, căci, iată rezultatele sale se văd imediat. În anul 1951 corul unit al școlii românești concertează la Radio Budapesta, iar în 1952 corul este solicitat să facă înregistrări cu cântece populare românești. Drept recompensă, studioul Radio din Budapesta a trimis o sumă de bani pentru achiziționarea unor uniforme pentru coriști. Acest succes național a însemnat prima reușită a unei echipe culturale de la școala românească, corul susținând multă vreme prestigiul cultural al școlii și turneele prin satele românești. Perioada de profesorat, 1950–1973, a alternat în predarea desenului, cântului și spre final a limbii maghiare la școala generală. La început, Korondi Endre a deținut și funcția de secretar de partid în școală. A fost și dirigintele mai multor promoții de elevi la școala generală, prima în 1954, a doua în 1958, generația care și-a făcut tablou (Mihail Cozma, Emma Gal, Gheorghe Sălăjan, Ioan Radici, Ioan Marc) și ultima în

1963, dusă doar până în clasa a 7-a. Korondi Endre, a cărui semnătură caligrafică în stil ornamental, a atras atenția a rămas în memoria școlii ca un dascăl cu pasiunea artei, bucuros pentru succesele elevilor săi, alături de care s-a simțit aproape, cu eleganță camaraderie.

Cornel Munteanu,
Baia Mare

România are imn turistic

Imnul turistic al României a fost lansat oficial pe 1 mai, la Mamaia. Interpreții aleși de Ministerul Turismului pentru interpretarea imnului turistic al României sunt *Felicia Filip*, *Loredana Groza*, *Aurelian Temișan* și *Smiley*, care au urcat pe scenă alături de compozitorul imnului, *Marius Moga*. Melodia are puțin peste patru minute și este cântată în engleză. La

evenimentul de lansare au fost prezenți președintele *Traian Băsescu* și ministrul Turismului, *Elena Udrea*. Aceasta a spus că speră ca imnul să aibă priză la publicul din țară și din străinătate, pentru că va fi promovat și peste hotare, la târgurile de turism. De altfel, atunci când s-a anunțat faptul că România va avea un imn turistic, s-a spus că acesta va fi pro-

movat și pe posturi de radio din străinătate. Imnul a costat 10.000 de euro și a fost prezentat la sfârșitul unui concert în care au susținut recitaluri *Loredana Groza*, *Smiley* și *Felicia Filip*. Spectacolul s-a încheiat cu un foc de artificii.

Imnul turistic poate fi ascultat aici: <http://www.turism.gov.ro/ro/noutati/139/imnul-turistic-al-romaniei>.

Inima Reginei Maria se întoarce la Bran

Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național (MCCPN) intenționează să readucă inima Reginei Maria în locașul de la baza Castelului Bran, acolo de unde a fost mutată de către comuniști la sfârșitul anilor '60.

În prezent, caseta cu inima Reginei Maria se află depozitată la Muzeul Național de Istorie a României (MNIR), dar nu este accesibilă publicului. Surse-

le ziarului Evenimentul Ziilei spun că nu se mai așteaptă decât acordul Casei Regale a României, iar ceremonia oficială de mutare a casetei ar putea avea loc pe data de 31 mai. MCCPN nu dorește să facă public acest demers, până când nu va fi sigur de acceptul Casei Regale pentru deplasarea casetei conținând inima Reginei Maria.

Ultima dorință a Reginei Maria a fost ca trupul

să-i fie înmormântat la mănăstirea Curtea de Argeș, iar inima la reședința sa de la Balcic, de pe malul Mării Negre, în incinta ctitoriei sale „Stella Maris”. După pierderea Cadrilatelui în 1940, inima a fost adusă în țară și depusă în firida unei stânci de lângă castelul Bran, a doua reședință a Reginei Maria. În anul 1968, comuniștii au spart sarcofagul de marmură cu răngile și au luat casetele cu inima. Casetele au fost trecute în martie 1971 în Tezaurul Istoric al României, iar inima reginei este depozitată acum la Muzeul Național de Istorie. Cetățenii din Bran au făcut numeroase apeluri ca inima reginei să fie readusă la locul ei. Se pare că, la sfârșitul lunii, această dorință a lor va putea fi îndeplinită, iar MCCPN va executa un mult așteptat act de reparație istorică.

Leonard Cohen vine la Budapesta și București

Trubadurul canadian revine în țările Central-Europene. La Budapesta va concerta pe 31 august, iar la București pe 4 septembrie. În toamna anului trecut, pe 21 septembrie, artistul canadian și-a serbat ziua de naștere în aplauzele celor 10.000 de fani români veniți pe Stadionul Arcul de Triumf din capitala României.

În 2008, după 15 ani de absență de pe scene, primul turneu internațional al lui Leonard Cohen a avut

peste 700.000 de spectatori pe toate continentele și s-a bucurat de aplauze fulminante din partea criticilor. Tot anul trecut, Leonard Cohen a fost inclus oficial în Rock and Roll Hall of Fame din New York, odată cu Madonna, John Mellencamp, The Dave Clark Five și The Ventures. La sfârșitul lui martie 2009, Cohen a lansat albumul „Live in London”, care conține 25 de piese din spectacolul susținut anul trecut pe O2 Arena.

Animale domestice, ajutor în creșterea copiilor

Directorul unei unități de învățământ din Timișoara consideră că prezența animalelor îi ajută pe elevi să se dezvolte armonios. Câini, pisici, iepuri și păsări exotice, pe care le găsim în mod normal la Grădina Zoologică sau la târgurile de animale se află într-o școală din Timișoara. Încă de la intrarea în curtea Școlii Generale Nr. 7 stau aliniate mai multe cuști pentru câini, informează Realitatea TV. Animalele au fost adoptate în urmă cu câțiva ani. Cei care locuiesc în vecinătate sunt însă deranjați de gălăgia pe care o fac câinii din școală. Aceștia nu sunt singurele animale care și-au găsit adăpost la școală. Pe holuri se plimbă un motan, iar în biroul directoarei se răsfață mai mulți pui de pisică. Într-o altă încăpere sunt zeci de păsări exotice. Conducerea școlii susține că animalele îi ajută pe copii cu deficiențe care învață aici. Unitatea de învăță-

mânt a promovat chiar și un program de terapie cu animale susținut de Inspectoratul Școlar Timiș.

„Terapia cu animale desfășurată la școala generală vizează cam toată problema copiilor cu cerințe educative speciale, în special copiii care prezintă tulburări de autism, chiar și deficiențele de vedere”, a declarat *Monica Tochera*, psiholog la Școala Generală nr. 7 din Timișoara.

Selecție realizată de Anca L. Butar

Fotbal

Juniorii din Micherechi pe locul II.

Săptămâna trecută, la Jula a fost organizată finala campionatului de fotbal al juniorilor de vârstă III: între campionii regiunii Jula, Șercad și Bichiș. La finală au participat echipele din Jula, Micherechi și Bichiș. Meciurile au fost desfășurate pe teren de 40x60 m, poarta de 7x2 m cu 7+1 jucători, durata prizei fiind de 2x15 minute.

Rezultate: Jula – Bichiș 4-0

Bichiș – Micherechi 1-6

Jula – Micherechi 2-0

Dumitru Boca:

– Copiii au jucat foarte bine la primul meci, se vede și rezultatul acestui joc bun. La al doilea meci au fost puțin obosiți băieții. Altfel, sunt sigur că ar fi fost rezultatul mult mai bun. Echi-

pa din Jula o să joace în finala județeană la Bichiș: ciaba peste o săptămână, noi am primit diplomă de argint, iar cei din Bichiș diplomă de bronz. Cel mai mult sunt mulțumit cu jocul lui Szabolcs Ruja, Eric Poiendan, Zsolt Czesznak și Mihai Sava. Mă bucur că avem o echipă atât de bună cu care am câștigat meciuri contra echipelor din localități mult mai mari, de unde au posibilitatea să aleagă dintre mai mulți elevi.

Bichiș – Micherechi „2-9”

Din păcate, nici echipa adulților din orașul Bichiș nu a scăpat de bătaia primită de la echipa noastră. Vineri după-amiază, la Bichiș a fost organizată etapa de primăvară, la care ai noștri au dat trei goluri

și au primit doar unul. Astfel, micherechenii le-au făcut „cadou” bichișenilor într-o singură săptămână 9 goluri.

Săptămâna aceasta, ju-

cătorii micherecheni au meciuri grele:

Cupa Națională: 6 mai, miercuri, ora 17.30, Micherechi SE – Jula Termal FC I,

Următoarea etapă a campionatului: 9 mai, sâmbătă, ora 17.00, Crâstor SE – Micherechi SE.

MIC

Amical Ungaria-România,
la Budapesta

Federațiile de Fotbal din România și Ungaria au parafat înțelegerea vizând disputarea unui meci amical între echipele naționale „A” ale celor două țări, la 12 august, la Budapesta, informează site-ul oficial al FRF. Detaliile legate de această

întâlnire urmează să fie stabilite ulterior. Reprezentativa României va întâlni, la 6 iunie, în deplasare, selecționata Lituaniei și la 5 septembrie, în deplasare, formația Franței, în grupa a 7-a a preliminariilor Cupei Mondiale din 2010.

Leucușhazul cu doi antrenori

În sezonul acesta, la mai multe echipe de fotbal de ale noastre au fost schimbări în fruntea echipei.

Săptămâna trecută am aflat că din 25 martie antrenorul echipei de fotbal din Leucușhaz, Matei Miculaș, și-a dat demisia. „Eu cu băieții nu am avut nici o problemă, cu ei ne-am

înțeles foarte bine. Numai cu președintele echipei, Mihai Știr, am avut probleme atunci când pe băiatul lui nu l-am băgat în echipă, din cauză că nu a participat la antrenamente. Eu și cu asta am dorit să-i apăr sănătatea, dar și echipa de un accident pentru care am fi fost obligați să

schimbăm în plus. Din 25 martie, antrenamentele sunt conduse de doi jucători (Domsik Tibor și Murvai András), dar, din păcate, de atunci echipa nu a adunat nici un punct la cele 4 meciuri, nici în deplasare, nici pe teren propriu (golaverajul este de 5-10 pentru adversari).

MIC

Ultimele rezultate

NB.II.	
Jula Amazon – XII. Ker.Hegyvidék SE	4-2 (locul 3)
NB.III.	
Jászapáti VSE – Jula TFC	1-2 (9)
Leta I. – Diósgyőr FC KFT	0-0 (11)
Județ I.	
Bătania TK – Mezőberényi FC	6-1 (1)
Crâstor SE – Szarvas FC	6-0 (4)
Békés FC – Micherechi SE	1-3 (8)
Sárrétudvari KSE – Leta II.	4-1 (16)
Județ II.	
Körösladány MSK – Ciorvaș SK	1-3 (9)
Magyarbánhegyes FC – Chitighaz SE	1-2 (7)
Săcal SE – Szerep SE	3-2 (6)
Pocei KSE – Biharnagybajomi SE	3-0 (10)
Județ III.	
Telekgerendás MDSE – Jula TFC II.	1-1 (5)
Békéssámsoni SK – Leucușhaz KSK	2-1 (7)
Nagysénás SE – Aletea LE	8-1 (10)
Bihartorda KSE – Apateu SE	3-2 (14)
Nyírábrányi KSE – Jaca SE	1-4 (7)

Următoarele meciuri de fotbal

9 mai 2009, sâmbătă

15.00: Szegedi AK – Jula Amazon

Békéscsabai MÁV – Ciorvaș SK

16.30: Konyári SE – Săcal SE

Földes NKSE – Pocei KSE

Apateu SE – Álmosdi HSE

Jaca SE – Csökmői SE

17.00: Jula TFC I. – Monori SE

Bătania TK – Kondoros

Crâstor SE – Micherechi SE

Chitighaz SE – Dombegyház NSE

Köröstarcsa KSK – Jula TFC II.

16.30: Berettyóújfalu SE – Leta I.

Leta II. – Nyírmártonfalva TSE

10 mai 2009, duminică

17.00: Aletea LE – Leucușhaz KSK

Handbal

Turneu de marcă pentru Oltchim
în Ungaria

Semifinalistele Ligii Campionilor la handbal feminin Győr ETO, Hypo Viena, Oltchim Râmnicu Vâlcea, plus formația ungară DVSC Aquaticum Debrecen, vor participa la Szabella Kupa, în luna august, în Ungaria. Conform programului anunțat de organizatori, meciurile de vor desfășura astfel:

22 august: DVSC – Győr ETO KC (ora 16:30), Oltchim Râmnicu Vâlcea – Hypo Viena (18:25)

23 august: DVSC – Hypo Viena (09:45), Győr ETO KC – Oltchim Râmnicu Vâlcea (11:35), Győr ETO KC – Hypo Viena (16:30), DVSC – Oltchim Râmnicu Vâlcea (18:25).

În actualul sezon al Ligii Campionilor, Oltchim și Hypo Viena din Austrii au fost eliminate în semifinale de Viborg HK din Danemarca, respectiv de Győr, care va disputa finala competiției cu echipa daneză Viborg HK.

TVR 1

Luni 11 mai

6.00 Trezirea la apel! 6.05 Telegiurnal 6.15 Trezirea la apel! 7.00 Telegiurnal 7.15 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 8.15 Serial. Don Juan îndrăgostit 8.50 Drumul spre Moscova 8.55 Filler Notari 9.10 Profesioniști... cu Eugenia Vodă (R) 10.00 Răurile vieții 11.00 Serial. Sclava Isaura (R) 12.00 Drumul spre Moscova 13.00 Telegiurnal 14.30 Emisiune în limba maghiară 16.00 Serial. Sclava Isaura **17.00 În curtea școlii** 17.50 Serial. Don Juan îndrăgostit 19.00 Jurnalul TVR 20.10 Talk-show 21.10 Film. Enigma.

**Cătălin Sava prezintă
„În curtea școlii”**

Marti 12 mai

6.00 Trezirea la apel! 6.05 Telegiurnal 6.15 Trezirea la apel! 7.00 Telegiurnal 7.15 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 8.15 Serial. Don Juan îndrăgostit 9.10 Garantat 100% 11.00 Serial. Sclava Isaura 12.00 Miezul zilei cu Iuliana Marciuc 13.00 Jurnalul TVR 14.30 Rom european 15.00 Emisiune în limba maghiară 16.00 Serial. Sclava Isaura 17.00 Atunci și acum 17.50 Serial. Don Juan îndrăgostit 19.00 Jurnalul TVR 20.10 Talk-show 21.00 Eurovision – Moscova 2009.

Miercuri 13 mai

6.00 Trezirea la apel! 6.05 Telegiurnal 6.15 Trezirea la apel! 7.00 Telegiurnal 7.15 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 8.15 Serial. Don Juan îndrăgostit 9.10 Tezaur folcloric 10.00 Spune-mi ce te doare 11.00 Serial. Sclava Isaura 13.00 Jurnalul TVR 14.30 Oameni ca noi 15.00 Conviețuiri 16.00 Serial. Sclava Isaura 17.00 Știi sport? 17.50 Serial. Don Juan îndrăgostit 19.00 Jurnalul TVR 20.10 Film. Silver City.

Joi 14 mai

6.00 Trezirea la apel! 6.05 Telegiurnal 6.15 Trezirea la apel! 7.00 Telegiurnal 7.15 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 8.15 Serial. Don Juan îndrăgostit 9.10 O dată-n viață (R) 11.00 Serial. Sclava Isaura 12.00 Miezul zilei cu Iuliana Marciuc 13.00 Jurnalul TVR 14.30 Emisiune în limba germană 16.00 Serial. Sclava Isaura 17.00 Interes general 17.50 Serial. Don Juan îndrăgostit 19.00 Jurnalul TVR 20.10 Serial. Dr. House 21.00 Eurovision – Moscova 2009.

Vineri 15 mai

6.00 Trezirea la apel! 6.05 Telegiurnal 6.15 Trezirea la apel! 7.00 Telegiurnal 7.15 Trezirea la apel! 8.00 Telegiurnal 8.15 Serial. Don Juan îndrăgostit 9.00 Supermarket de divertisment 11.00 Serial. Sclava Isaura (R) 12.00 Miezul zilei cu Leonard Miron 13.00 Jurnalul TVR 14.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 Magazin de protecție a mediului 16.00 Serial. Sclava Isaura 17.00 Europa ne privește 17.50 Serial. Don Juan îndrăgostit 19.00 Telegiurnal 20.10 O dată-n viață 22.00 Serial. CSI-Crime și investigații 23.20 Film. Camera obscură.

Sâmbătă 16 mai

6.00 Cântecul amintirii... amintirile cântecului 6.30 Turnuri de azi și de mâine. Documentar 7.30 Semne 8.00 Film. Frog și Wombat 9.00 Desene animate 10.30 Arca lui Noe 12.00 De la Est la Vest 13.00 Telegiurnal 13.20 Rețetă pentru siluetă 14.00 Ne vedem la TVR 15.00 Andografia săptămânii 16.30 Telegiurnal 17.30 Tezaur folcloric 19.00 Telegiurnal 20.10 Filmoteca veseliei 21.00 Eurovision – Moscova 2009. Finala 23.10 Film. Camera Obscură.

Duminică 17 mai

6.10 Universul credinței 8.00 Spune-mi ce te doare 9.00 Desene animate 10.00 Echipa verde 10.30 Viața satului 12.00 Agenda politică 13.00 Telegiurnal 14.15 Teatrul. Pălăria de Eugène Labiche 16.10 Supermarket de divertisment 17.00 Telegiurnal 17.10 Supermarket de divertisment 19.00 Telegiurnal 20.10 Film. Bătălia de la Alamo 22.30 Garantat 100% 23.50 Serial. Agenția PSYCH.

TVR 2

Luni 11 mai

6.00 Ferma (R) Nu mai aveți loc la oraș? Încercați la țară! 7.10 Film (R) Călăuziți de stele 8.30 Poate nu știați (R) Producător tv. Mihaela Brumă. 9.00 Deschiderea Ediției 9.30 Telegiurnal Știri Sport 10.00 CLUB IQ 11.00 Deschiderea Ediției (R) 11.30 Telegiurnal 11.45 Serial. Dovadă de iubire 12.45 Descoperă 13.00 Teleshopping 13.30 eForum Prezintă 14.00 Împreună în Europa 15.05 Serial. Altă viață! 16.10 Tonomatul DP2 17.15 Jurnalul Euronews pentru România 17.30 Orașele lumii 18.10 Film. Casa mea din Louisiana 20.00 Arena leilor 21.00 Ora de știri 22.10 Replay

Marti 12 mai

6.00 Serial (R) Dovadă de iubire 7.10 Film (R) Casa mea din Louisiana 9.00 00 Deschiderea 9.30 Telegiurnal 10.00 CLUB IQ 00 Deschiderea Ediției (R) 11.30 Telegiurnal 11.45 Serial. Dovadă de iubire 12.45 Poate nu știați! 13.00 Teleshopping 13.30 Tribuna partidelor parlamentare 14.00 Împreună în Europa 15.05 Serial. Altă viață! 16.10 Tonomatul 17.15 Jurnalul Euronews pentru România 17.30 Orașele lumii 18.10 Film. Nepotul lui Gagarin 19.45 Învățătorii 20.00 D'ale lui Mitică 21.00 Ora de 22.10 Film. Vicerăgii - 2.55 Serial (R) Altă viață! 0.55 CLUB IQ (R)

Miercuri 13 mai

6.00 Serial (R) Dovadă de iubire 7.10 Film (R) Nepotul lui Gagarin 8.45 Poate nu știați (R) Producător tv. Mihaela Brumă. 9.00 Deschiderea Ediției 9.30 Telegiurnal 10.00 CLUB IQ 11.00 Deschiderea Ediției (R) 11.30 Telegiurnal 11.45 Serial. Dovadă de iubire 12.45 Învățătorii 13.00 Teleshopping 13.30 Zestrea românilor (R) 14.00 Împreună în Europa Puls 15.05 Serial. Altă viață! 16.10 Tonomatul DP2 17.15 Jurnalul Euronews pentru România 17.30 Orașele lumii 18.10 Film. Glasul inimii 19.50 Învățătorii 20.00 Buzetul 20.30 Lumea de 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Vicerăgii

Joi 14 mai

6.00 Serial (R) Dovadă de iubire 7.10 Muzică și muzică (R) Prezintă Eda Marcus 8.35 Bazar (R) 9.00 Deschiderea Ediției 9.30 Telegiurnal 10.00 CLUB IQ 11.00 Deschiderea Ediției (R) 11.30 Telegiurnal 11.45 Serial. Dovadă de iubire 12.45 Învățătorii 13.00 Teleshopping 13.30 Tribuna partidelor parlamentare 14.00 Împreună în Europa! 15.05 Serial. Colegi de școală 16.10 Tonomatul DP2 17.15 Jurnalul Euronews pentru România 17.30 Orașele lumii 18.10 Film. Erou de ocazie 19.45 Învățătorii 20.00 Dincolo de hartă 20.30 Bazar 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Drumul răzbnării 0.10 Serial (R) Colegi de școală

Vineri 15 mai

7.00 Serial (R) Dovadă de iubire 7.10 Timpul chitarelor (R) Prezintă Marius Bodochi, Doru Ionescu și Dan Cojocaru. Realizator Roxana Tarhon. Producător Ionela Liță 8.30 Buzetul meu (R) 9.00 Deschiderea Ediției 9.30 Telegiurnal 10.00 CLUB IQ 11.00 Deschiderea Ediției 11.30 Telegiurnal 11.45 Serial. Dovadă de iubire 12.45 Învățătorii 13.00 Teleshopping 13.30 Utopia 14.00 Împreună în Europa! 15.05 Serial. Colegi de școală 16.10 Tonomatul DP2 17.15 Jurnalul Euronews pentru România 17.30 Orașele lumii 18.10 Atenție, se cântă! 19.30 Pescar hoinar 20.00 Ucenicul Lui Jamie 20.30 Operațiuni speciale 21.00 Ora de știri 22.00 Focul minții

Sâmbătă 16 mai

6.00 Lumea de aproape (R) 6.30 Utopia (R) 7.00 Doi care doinesc 8.00 ABC... De ce? 9.00 Atenție... copii 10.00 CLUB IQ 11.00 Liber pe 11.30 12.00 Un zămbet pe... 4 roți! 12.30 Atenție, se cântă! 13.50 Poate nu știați 14.00 Între cer și pământ 14.30 D'ale lui Mitică (R) 15.35 Timpul chitarelor 17.00 Serial. Profesoara detectiv 18.00 Ghid de vacanță 18.30 Maniacii 19.30 Serial. Povești din Paris 20.00 Serial. Lege și ordine: În fața juraților 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Familia Florei

Duminică 17 mai

6.00 Arena leilor (R) 7.00 Natură și aventură 7.30 Zestrea românilor 8.00 H...ora 9.00 Ferma 10.00 Ulița spre Europa (R) 10.30 Pescar hoinar (R) 11.00 Șansă și neșansă 12.10 Film. Călăuziți de stele 13.50 Poate nu știați! 14.00 Dincolo de hartă (R) 14.30 Ucenicul Lui Jamie (R) 15.00 Atlas 15.35 Campionii 18.30 Videoterapia 19.30 Serial. Povești din Paris 20.00 Serial. Eureka 21.00 Ora de știri 22.10 Film. Familia Florei

Natură și aventură

O VOCE ROMÂNEASCĂ

Viața și tradițiile românilor din Ungaria

11 MAI, LUNI (Anamaria Brad)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.20: Evenimente calendaristice 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Montaj de muzică populară 17.55: Încheiere

12 MAI, MARTI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.20: Evenimente calendaristice 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: „Din 4 colțuri ale lumii” 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

13 MAI, MIERCURI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.20: Evenimente calendaristice 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: Sport – rubrica lui Adam Bauer 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

14 MAI, JOI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.20: Evenimente calendaristice 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.40: Revista presei 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

15 MAI, VINERI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.20: Evenimente calendaristice 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Emisiunea „De la 14 la 18 – liceenii” 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

16 MAI, SÂMBĂTĂ (Anamaria Brad)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Să descoperim România – ghid turistic cu prof. Maria Gavra 17.00 – Reportaje, interviuri 17.25: Stele de cinci stele – emisiune de muzică ușoară 17.55: Încheiere

17 MAI, DUMINICĂ (Anamaria Brad)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Emisiune religioasă ortodoxă 16.50 Sinteza știrilor săptămânii 17.00: Retrospectiva săptămânii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.30: Emisiunea „De la 14 la 18 – liceenii” (reluare) 17.55: Încheiere

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

Emisiunea radiofonică în limba română este difuzată zilnic între orele 16:00-18:00, pe undele medii cu frecvențele de 1188 kHz și 873 kHz.

www.radio.hu

Ecranul nostru

**13 mai 2009 (mtv ora 14.05)
Reluare: 15 mai 2009 (m2 ora 10.40)**

**Programul prevăzut pentru
săptămâna viitoare:**

Emisiunea „Ecranul Nostru” din această săptămână vă propune în atenție două subiecte mai ușoare. Pe profesorul în pensie al Catedrei de Română a Universității din Seghedin, Mihai Cozma, toată lumea îl cunoaște ca pe un bun lingvist. Dar poate mai puțin știu despre el că își petrece mult timp în grădina sa și pe malul apei, la pescuit. În a doua parte a programului vă propunem o drumeție în Parcul Național Retezat.

Realizator: Aurel Becan

**CONSULATUL GENERAL
AL ROMÂNIEI, JULA**

**Program de lucru
cu publicul**

**Luni-Vineri:
8.30–14.30**

**Sâmbătă-duminică:
închis**

**Adresa:
Jula 5700
str. Munkácsy nr. 12/b**

**Telefon: 66/465–130
Fax: 66/465–142
Mobil: 30/635–7181**

www.gyula.mae.ro

Birou de avocat

**Adresa:
5700 Gyula, Béke sgt. 50.**

**Tel/Fax:
(+36-66)-639-748
Mobil:
+36-30-833-1662**

**E-mail:
avocat.ruzsa@hotmail.com**

**Specializare:
Drept Penal
Dreptul Muncii
Drept Civil**

**dr. Gheorghe Ruja
avocat**

UMOR

**DEX
online**

Dicționare ale limbii române

www.dexonline.ro

**ECRANUL NOSTRU
pe Internet:
www.mtv.hu**

Adio, ani de liceu...

An de an, în luna mai, de pe băncile școlilor ies noi generații de absolvenți. Pe 2 mai, în Centrul Cultural Românesc din Julia, și-a luat rămas bun de la viața de liceu cea de-a 57-a promoție. Emoții atât din partea elevilor, cât și a profesorilor – așa s-ar putea descrie în câteva cuvinte atmosfera de sfârșit de an și starea de spirit a celor care de acum înainte își vor aminti cu nostalgie de anii de liceu. Cuvintele de rămas bun, rostite de directoarea dr. Maria Gurzău Czeglédi și ale celor care le-au îndrumat pașii timp de patru ani, vor rămâne momente de neuitat pentru elevi.

De-a lungul celor patru ani de liceu, calea lor a fost supravegheată de dirigintele Vera Gurzău și Ana Radici Repisky. După discursul doamnei director și al primăriei orașului Julia, Perjési Klára, a urmat un montaj liric susținut de elevele claselor 11 și de absolvenți. Aceștia cu emoție, zâmbete ascunse și cu lacrimi și-au luat

rămas bun de la profesorii și colegii lor. În continuarea programului, directoarea instituției a înmănat premii acelor tineri, care au depus o muncă fructuoasă în decursul celor 4 ani. Acești tineri au ajuns rezultate laudabile atât în domeniul învățării cât și în cel al culturii și păstrării limbii, culturii și civilizației românești.

Placheta „Bălcescu” a fost înființată în anul 1984 de profesoara Lucia Borza, autoare a mai multe cărți

și manuale școlare. Dânsa a avut dorința ca această plachetă să fie înmănată celui mai eminent elev, care a depus eforturi pentru păstrarea limbii și a culturii românești. Placheta „Bălcescu” în anul acesta s-a acordat elevelor Greta Ruja și Iulia Machhour. Placheta „Pro discipulis” a primit-o eleva Patricia Petrușan și Evelin Iuhas. Placheta profesoarei Iuliana Jurău Rad a fost înființată pentru elevul cu cea mai

bună conduită. În acest an, corpul didactic a decis ca aceasta să fie înmănată elevelor Timea Grestyák și Nora Ruja. Profesoara de matematică, Ana Crișan, fosta adjunctă a liceului timp de trei decenii, a înființat o distincție pentru cel mai bun absolvent la matematică. Această plachetă au primit-o elevele Odetta Otlăcan și Maria Ruja. Premiile speciale ale Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria s-au acordat

elevelor Alexandra Nica, care a fost protagonista pieselor de teatru amator românesc și Gretei Ruja. Fundația „Pentru Cultura Română din Ungaria” a oferit două premii elevilor Patricia Petrușan și Zoltán Netea, pentru rezultatele obținute la studii.

Conducerea școlii a acordat premii pentru elevii care au participat la olimpiadele și activitățile extrașcolare.

Credem că acești tineri, care au petrecut împreună patru ani de zile, au multe amintiri de prietenie, amintiri pe care le vor duce cu ei în viață, care le vor da putere și avânt atunci când mici greutăți se vor așeza pe umerii lor. De acum, drumurile lor se vor despărți, curtea școlii le va fi o amintire și într-o zi își vor aminti cu drag că și ei au fost cândva elevii acestei instituții unde poate au învățat și părinții sau bunicii lor.

A. Cioca

FOAIA
românească
8 mai 2009
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Rita Păcșas, Anca Liana Butar, Ana Cioca Czesznak. Tehnoredactor: Ștefan Mihailov. Informatician: Ioan Ruja. Editura și redacția: 5700 Julia, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@foaia.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Julia, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Bichisziaba, str. Luther nr. 5/B. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichis și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2009: 3 luni 1050 forinți; 6 luni 2100 forinți; 1 an 4200 forinți. Apariția săptămânalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja.